

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cine-i Saluzsinszky?

La alegerea dela Beiuș, românii vor avea să lupte împotriva jidanului Saluzsinszky Imre.

Puțini vor ști cine este acest domn și pentru aceea le vom da răspuns pe cât putem la întrebarea: Cine-i Saluzsinszky?

Este fiul unui biet pantofar jidan din Blaj. Urmând liceul românesc el a învățat binișor limba românească. Cu simțul negustoresc propriu rasei sale, tinărul a înțeles că, în lipsa ori cărei averi, cunoștința limbii românești în grai și în scris, este pentru el capitalul pe care-l va putea învăța în negoțul vieții.

El a înțeles că poporul românesc va deveni tot mai mult un factor în politica acestei țări. Cu instinctul adevăratului negustor, el a prevăzut, a presimțit viitoarea conjunctură favorabilă pe piața valurilor politice a acestei marfe, încă puțin căutate pe-atunci, a limbii românești (căci pentru un jidan toate se traduc în limbajul economic al schimbului de mărfuri).

El se oferă mai întâiu partidului socialist. În timp de un an doi, el avu norocul de-a aparține *duror* partide socialiste, întâiu partidului »reorganizat« al lui Mezöfi și pe urmă partidului socialdemocrat. Tot pe atunci partidul socialist concepu planul de-a publica ziare de propagandă în toate limbile țării. Alături de »Volksstimme« și de »Hlas Naroda« apără în anul 1902 și 1904 și »Adevărul« redactat de Emerich Saluzsinszky. Glasul »Adevărului« se înfundă

însă în scurtă vreme. Guvernul pornise mai multe procese împotriva lui și Saluzsinszky vedeă cu groază cum ușa temniței umede și reci se închidea în dosul iluziilor și visurilor sale de mărire și trai bogat.

Firește fiul pantofarului jidan din Blaj nu era făcut din stofa celor cari sufăr și mor pentru credințele și convingerile lor politice. Iată-l deci prin anticamera lui Kossuth, puternicul șef al partidului kossuthist. Nu știm dacă Kossuth va fi propus lui Saluzsinszky ori invers, publicarea unui ziar românesc kossuthist. Ca prin minune, procurorul se încredință că acuzele sale ridicate împotriva lui Saluzsinszky erau neîntemeiate și le retrase cu convenita grabă (dovadă că nimic nu-i nou supt soare).

Și dl procuror avuse toată dreptatea. Saluzsinszky devenise patriotul cel mai aprig. În fiecare săptămână apărea câte o luminoasă dovadă a patriotismului său în chipul unui ziar românesc »Lumina«.

De-aici drumul spre înălțare și bun trai îi era netezit. El deveni unul din favoriții lui Kossuth. Mai lipsea un singur lucru pentru deplina răsplată a serviciilor lui Saluzsinszky. Acum în sfârșit a sosit timpul de a-și vedea și visul acesta cu ochii: el vrea să ajungă deputat la Beiuș.

Beiușenii văd deci cine este candidatul guvernului. Până acuma guvernele noastre ne cruțau de astfel de candidați. Până acuma aveam parte numai de avocați bogați din capitală, de nemți, slovaci renegați, de boieri unguri, fuduli, proști cari

aruncau alegătorilor români cu un gest de dispreț miile trebuitoare pentru alegerea lor. Acuma însă lucrul s'a schimbat. Guvernul crede că am coborât destul de jos pe scara servilismului și a umilirii naționale pentru a alege toate lepădăturile sale jidovești.

Dar mai ales el pare a crede că cercurile sale românești ale Bihorului sunt o colonie a-și plasa aici pe favoriții săi jidani. Poporul acesta este blăstămii românilor din Bihor. Satele românești sunt înțesute de negustorii și de cărșmarii perciunați. Mandatele românești tind a deveni patriotismul exclusiv al neamului ales. La Aleșd 60 de români și-au pierdut viața pentru jidanul Farkasházy. Chiar fostul deputat al Beiușului, Bartha Ödön, a cărei origină este bine cunoscută, a făcut cel mai murdar și nerușinat gheșeft cu încrederea alegătorilor.

Și acuma vine Saluzsinszky. El cel din urmă și în acelaș timp cel mai nedemn dintre toți pe câți i-a trimis guvernul pe capul bihorenilor. Din icoana lui zugrăvită mai sus ei se vor putea convinge cine este candidatul lor. Un gheșeftar și un arivist fără scrupul, un negustor al convingerilor și credințelor politice. Un om al cărui suprem scop nu este realizarea unui ideal, al unui program politic, ci numai și numai înălțarea sa personală cu orice mijloace, cu orice preț. Preda-se-vor beiușenii ca pedestal de înălțare unui astfel de precupeț ordinar? Iși vor da ei votul aceluia pentru care limba românească este o marfă de vânzare celuice dă mai mult? Sprijini-vor ei pe acel ce pângăre-

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Cu prilejul morții lui Grigorescu.

De Ilie Marin.

A murit nestorul pictorilor noștri: N. Grigorescu.

Vizitatorii expoziției române din anul trecut vor fi remarcat de sigur — trecând prin »Palatul artelor« pânzele maestrului, vor fi stat câteva clipe locului înaintea dorobanțului în mărime supra-naturală, cu cușma dată vitejește pe o ureche, cu țeava puștii răzimată de umărul lat, cu privire energetică, scrutătoare, ațintită asupra dușmanului.

Ii vor fi oprit româncuțele înalte, svelte, frumoase ca de pe tărâmul basmelor, turmele cu păstorii și păstorile răzimate de băță, cu cerul albastru și albastru spălăcit — caracteristic ținuturilor României și scenele din războiul de primenire națională, cu șeful armatelor aliate în mijlocul luptătorilor.

Mâna, care a lăsat viitorului atâta viață, — atâta bogăție și atâta dragoste față de pământul și de oamenii țării românești, odihnește acum în sicriu. Să ne plecăm cu respect înaintea ei, e o mână, care a muncit, care a tăiat brazdă, care n'a mințit niciodată.

Alții, mult mai chemați, vor ști să scrie panegiricul demn al acestui meșter al penelului, eu prind numai ocazia — vai, o ocazie atât de dureroasă! — de a insista asupra felului cum ne prezentăm în străinătate în privința artelor frumoase.

Petrecând zilele trecute în Berlin și cercetând

muzele am vizitat și galeria națională (Național-galerie) precum și Kaiser-Friedrich Museum. Ceeace te atinge plăcut este atenția, care a dat-o directorul muzeelor, Bode, (unul din cei mai buni cunoscători ai picturii) ultimelor manifestații de pictură. Toate direcțiile, toate școalele vrednice de luat în seamă își au reprezentanții lor, dela tablourile lui Cézanne și Renoir, dela decorațiunile lui Denis, până la statuetele lui Maillot și peisagiile bizare ale lui Van Gogh. Nu lipsește aproape nici un talent remarcabil din ultimele decenii. Nici chiar francezii, cari ar trebui să aibă mai mult interes față de pleiada tinăra de pictori, căci majoritatea se recrutează din sinul lor, nici chiar ei n'au în muzele lor pe reprezentanții curentelor moderne.

Am căutat zadarnic după un tablou de Grigorescu. În sutele și miile de pânze nu se află nici una, fie cât de mică, care să arate străinilor, că nici noi nu suntem scoțieni în privința picturii. Mi-am pus întrebarea: Oare să n'aibă interes și pentru străini peisagiile și tablourile de genre pictate atât de strălucit de Grigorescu? Dacă plac tablourile din viața alsacienilor, de *Vautier*, din viața tiroleziilor, de *Defregger* din viața olandezilor de *Israels* și de *Liebermann* și mai cu seamă peisagiile și tablourile din viața italienilor din Engadin, de *Segantini*, oare să nu placă tablourile din viața noastră, românească, cari sunt pictate cu aceeaș vervă și cu aceeaș înțelegere cuminte a luminei? E mai mult ca sigur, că ori și care director de muzeu ar fi primit cu bucurie în galeria sa o lucrare de-a lui Grigorescu, căci în pânzele maestrului nostru e viață, e lumină, e o cunoaștere grandioasă a culorilor.

Și să nu credeți că numai în galeriile de tablouri din Berlin nu se găsec creațiunile lui Grigorescu. Omul acesta nu s'a »îmbulzit«, a fost atât de modest în cariera sa de pictor, a fost atât de mulțumit în sihăstria sa dela Câmpina, încât ar fi cu cale să-i scrii pe lespede sarcofagului citatul:

Beatus ille, qui procul negotiis...

Dar tăcerea lui însemnează pentru noi mai mult decât neglijență. Faptul, că nu s'a găsit nimeni, care să-l introducă în străinătate, cu întreg aparatul științific-artistic, de care trebuie să dispună un »scriitor de artă«, e rușinos pentru noi. E un atestat de paupertate pentru viața noastră culturală.

Greșeala noastră cea mare este că nu ne știm înfătoșă în străinătate nici chiar cu ce avem de fapt — căci aici nu este vorba de-o simulare meschină. Așa suntem în domeniul tuturor artelor frumoase.

Sau ne oprim în extreme. Cazul acesta este și mai grav. Câte o nulitate literară e înfătoșată ca conducătoarea literilor românești, fiecare cirac de-al dlui Macedonski, ca luceafăr de mâna întâiu. Aruncăm cu năsip în ochii străinilor. Cum putem pretinde mai apoi să ne înțelegă pe deplin?

Firește, trebuiește timp până ce să formează o samă de informatori conștiențioși ai străinătății. Timpul acesta trebuie însă să fie întrebuințat bine. Și lucrul acesta nu-l facem.

N'ai decât să deschizi ori și care istorie a artelor frumoase, ori și care dicționar de artă, al pictorilor în viață — ca să nu vorbim de celelalte ramuri ale vieții intelectuale — fie el scris

ște limba noastră pentru a înstrăina pe țărani români dela deputații lor?

Când un dușman vrea să-ți arete cel mai mare dispreț, atunci el te combate cu trupele sale cele mai slabe, cele mai rele. Guvernul încă face așa cu beiușenii. El le trimite nu pe un om politic însemnat, nici măcar un adversar onorabil, ci pe un aventurier politic. Candidatura lui Saluzsinszky este o supremă insultă pentru românii beiușeni. Guvernul îi crede destul de decăzuți, destul de lipsiți de maturitate politică și destul de slugarnici pentruca să primească orice fel de pleavă, orice fel de lepădătură în sinul lor.

Dacă ei l-ar alege, atunci nici nu ar merita alt reprezentant, decât pe acesta. Dar suntem siguri că ei vor scutura letargia în care se află adânciți. Este o înaltă datorie a fiecărui cărturar român de a intra în mod activ și nemijlocit în lupta pentru cucerirea Beiușului. Aceasta trebuie să facă partidul național pentru recucerirea Bihorului românesc.

De aici vom trebui să pornim campania lungă, grea dar biruitoare, pentru redeschiderea acestei provincii, care este a noastră și trebuie să fie în viitor și mai mult a noastră!

Candidatura dela Beiuș. Zilele acestea se vor întruni fruntașii chemați pentru a stabili persoana candidatului partidului național la Beiuș.

Baronul Aehrenthal, ministrul de externe al monarhiei noastre, va primi la 22 l. c. vizita ministrului externelor italiene, *Tittoni*, la Smering. În suita ministrului italian va lua parte și primul șef de secție al ministerului de externe italian. La întvederea celor doi miniștri va fi de față și ambasadorul italian din Viena, prințul Avarna.

Ministrul de externe rusesc la Viena. Ministrul de externe al Rusiei, *Isvolsky*, va vizita în Septembrie pe baronul Aehrenthal la Viena. *Isvolsky* va petrece mai multe zile în Viena.

în franțuzește sau în nemțește, și te vei convinge că nu s'a păstrat pe sama noastră nici nu rânduiește. Dacă am fi tocmai — așa de săraci, n'ai avea nici un motiv de protestare, dar ne avem și noi reprezentanții — slavă Domnului. Și lipsa informatorilor conștiențioși se simte imediat.

Cu totul altfel o fac ungurii. Sistemul de-a ridică în slava cerului ori și care obscuritate, practicat în istoriile lor de literatură și de artă, se menține — nu-i vorbă — și în rapoartele din străinătate, dar pe lângă frazele hiperbolice ale cutărui adept al lui Chauvin, găsești și studii serioase, documentate, cu vederi mult mai largi decât te puteai aștepta.

Ungurii fac o sforțare desperată de a ținea pas cu Europa.

S'au început a se înfiripa unele presemne bune și la noi. Incepem să ne dăm samă despre ce este al nostru — noi, cari trăiam până mai de unăzi dela »mână până la gură« cum s'ar zice. — Se pun bazele muzeelor naționale în București, a muzeelor cari trebuiau să se înceapă cu mult mai înainte, căci e o rușine pentru o capitală să nu le aibă. Lipsa pinacotecilor, simțită de Eleonora Duse când petrecea în București, o simțesc mulți, foarte mulți. De aceea să mulțumim dlui Tzigara-Samurcaș pentru începuturile cuminiți, despre cari dau dovadă articolele

Organizarea bisericii gr.-or. ungu-rești. Ungurii nu glumesc. Ei se fac și greco-orientali, numai să poată găsi o porțiță, pe care pot ajunge în biserica noastră. Dau înainte cu organizarea bisericii maghiare gr.-or. Iau hotărâri peste hotărâri referitoare la această organizare. La adunarea extraordinară a comitatului Ciongrad, vice-comitele Cicatrici a înaintat propunerea, ca autoritatea civilă să trimită un apel came-rei în interesul organizării acestei biserici. Propunerea s'a primit cu mare însuflețire.

Din patriarhatul sârbesc. Comitetul congresului bisericesc național sârbesc a fost convocat pe Joi la adunare extraordinară în Carloveț din partea episcopului din Vârșeț, Zmejanovici, pentru rezolvarea unei sumedenii de acte. Între altele comitetul n'a primit abdicarea de membru în comitet a episcopului Zmejanovici, ci a hotărât să înainteze chestia la congres. Apoi l'a încredințat pe Zmejanovici cu conducerea curții patriarhului din Carloveț. La rândul său episcopul și-a numit de substituit pe arhimandritul Dimitrie Brankovici, starețul mănăstirei din Beocin. Ședințele vor ține vr'o 10—14 zile.

Încă un Kossuth în politică. Zilele acestea ministrul de comerț a fost vizitat de frate-său, Kossuth Lajos Tivadar. Cu prilejul acesta se pun diferite combinații în circulație. Se crede că fratele ministrului se va stabili în Ungaria și va intra în politică, alegându-se deputat.

Piedica ce ar împingea alegerea sa se crede că va fi ușor înlăturată. Deși după lege Kossuth nu ar putea ajunge deputat decât zece ani după naturalizare, se crede că nimeni nu va îndrăzni să ridice protestare încontra alegerii sale, iar în caz că ea totuși ar fi protestată, Kossuth ar fi mereu reales atâta vreme până termenul legal va expira.

Până acuma Kossuth Lajos Tivadar a fost stabilit în Italia, unde a ocupat înaltul post de director al căilor ferate italiene. Dacă el va renunța la postul acesta, este că de bună seamă în Ungaria aspiră la altul și mai înalt, la fotoliul de ministru.

din »Convorbirile literare« și muzeul dela Șosea. Nu va trece mult și se va simți lipsa unei expoziții de pictură, se vor face legături solide cu expozițiile ambulante din Germania, cari au adus atâta bine în dezvoltarea actuală a artelor frumoase, vom vedea și noi în București pe Meunier și pe Liebermann și pe ceilalți corifei moderni și astfel ne vom crește publicul, ca cu atât mai mult să avem prilej să ne manifestăm în străinătate, căci cu cât vom progresa, cu atât mai multe informații corecte, bune, se vor putea scrie despre noi.

Dar acum, înaintea rămășițelor pământești ale pictorului nostru celui mai mare, să ne pară rău că nu l'am introdus după cum merita — în lumea artelor și în părerea aceasta de rău să se manifeste dorința fierbinte de a nu mai face astfel de păcate, cari nu se pot ierta la un neam cum este al nostru.

Epigramă.

Unui palavragiu.

Că mustața-ți este albă,
Părul negru — nu-i ciudat:
Ai muncit numai cu gura,
Iar cu capul niciodat.

Adunarea de mâne.

Asociația aradană de un lung șir de ani e părăginită. De un lung șir de ani n'a dezvoltat activitatea, care atât de iscusit este precizată de inimoșii noștri antecesori în statutele aprobate de autoritățile competente.

Ceînd aceste statute, cari cu atâta căldură sistemisează dispozițiile promovătoare de literatură și cultură românească — par'că ți-e jale, când trebuie să constăți, că nu s'au obținut cu aceste statute rezultatele visate de fericirii noștri înaintași. Ți-e jale cu atât mai mult, cu cât astăzi, în era naționalismului deochiat, *nu ni se mai aprobă* statute pentru instituțiuni culturale. Și fără aceste instituțiuni, fără multe, multe foculare de lumină și mai ales de căldură românească, viața noastră va vegeta numai, căci nu și va putea lua energie și forță vitală dela izvorul, care în veci nu seacă.

Pe mâne, Duminecă la orele 11, este pusă ziua, în care să se regenereze acest focalar, întemeiat cu atâta dragoste de propășire din partea generației de prin anii șizeci, când erau mari ambițiunile altruiste și când românii erau uniți în cugete și în simțiri.

Înzadar, dacă voim să învățăm a ne însufleți pentru idealurile noastre culturale și naționale, suntem nevoiți și suntem datori a ne întoarce la trecut, căci numai acolo vom găsi bărbați senini la suflet, calzi la inimă, drepti la judecată, sinceri și gata a jertfi pentru binele obștesc: români din tălpi și până'n creștet.

Noi suntem mai învățați, decât ei — dacă suntem —, mai isteți, mai diplomați. Nu suntem drepti la judecată, iar dacă suntem, nu spunem totdeauna ce știm și ce simțim. Suntem moderni.

Și'n modernitatea noastră, împreună cu ușurință și comoditate, am fost fatalmente siliți să pierdem o bună parte din virtuțile strămoșești, să pierdem din căldura inimii și sufletului românesc, care vestejia buruienile și topia pietrele.

Din trecut, dela strămoșii noștri să luăm pildă de urmat când e vorba să muncim cu stăruință și cu rezultate. La popor să ne întoarcem, dacă ne trebuie teren de muncă și să sporim avutul nostru, nizuindu-ne a-l plasa cu dobândă cât mai mare.

Dar mai întâiu trebuie să ni-l cunoaștem. Trebuie mai întâiu să știm, pe ce suntem stăpâni. Căci durere suntem mulți, foarte mulți, în toate părțile românești, cari ori n'am avut prilejul, ori nu ne-am dat truda, să ne dăm seama de avutul nostru național în trecut și în prezent.

Iată aici este acum Asociația aradană, unul din focularele noastre culturale, cari sunt capabile să ne facă cunoscuți cu acest avut și să ne imprumute merindea cea bună pentru viața și lupta culturală viitoare. Să înviem deci din morți această instituție, ca să ne dea mântuirea.

Dapă cum suntem informați, adunarea generală de mâne a Asociației va fi bine cercetată. Va sosi multă lume din comitat, deși ora e cam nepotrivită pentru preoșime.

Este deci și de datorința tuturor românilor din loc, și 'n special a inteligenților și a meseriașilor, să participe la această adunare și să se înscrie de membri ai Asociației, ca astfel adunarea de mâne să fie într'adevăr ziua regenerării acestei prețioase instituțiuni.

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târgulul să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: **Loser János, Budapest.**

Apelăm cu căldură la toți românii de bine din loc, să nu întârzie a-și da concursul la reușita zicei de mâne, care, sperăm, ne va oferi prilejul unei însuflețitoare manifestațiuni culturale.

Suntem cineva.

Suntem cineva. Lucrul acesta îl știm noi de mult, e adevărat, dar acum îl constată și alții. Il constată adversarii noștri.

Marele ziar al imperialismului maghiar se ocupă într'un lung articol cu armata română și recunoaște, că această armată și-a făcut datoria cu prilejul răscoalei țărănești și că în 1877 a câștigat lauri neveștejitori.

României i-se recunoaște un mare rol în viitorul războiului balcanic. În timp de războiul România dispune în câteva săptămâni de 400 mii soldați. Deci trebuie să ținem cont de această țară, spune ziarul, căci atitudinea ei va avea mare înfluență cu deosebire asupra operațiunilor mornarhiei noastre, având șapte deschizături prin Carpați spre Ardeal. România este dară cineva.

Vor fi vrând ungerii prietinie cu România, ori se atrage numai simpla atențiunea asupra forței armate românești, nu știm și nu vrem să scrutăm.

Noi ne bucurăm numai de împrejurarea, că România este apreciată chiar și de cei mai neimpăcați dușmani ai românilor. Ne bucurăm, ca frați buni ai celor din România.

Ne bucurăm, deși suntem siguri, că această bucurie este rău văzută, ba nici nu este explicabilă opiniei ungurești. Căci noi — să nu uităm — nu suntem români, ci suntem »maghiari cu graiu valah« și pe noi n'are să ne privească ce se petrece în România și ce se întâmplă cu »românii«.

Ipocrizia ungurească merge poate până într-atâta, încât ei ar voi să susțină chiar relații de prietinie cu românii din țară, fără însă a fi dispuși să-și calmeze atitudinea față cu valahii din Ungaria.

Trebuie să le dăm însă dreptate bieților. Dacă nu le am fi noi cal de bătaie, cum s'ar mai susținea la putere? Ce i-ar oferi »nemzet«-ului în schimbul tuturor postulatelor vândute Vienei!? Noi suntem, împreună cu celelalte naționalități, cari susținem sistemul actual politic, atât de deochiat. Noi am susținut și susținem — indirect — politica lui Kossuth. Nu suntem dară cineva!?

E caracteristic, că în aceeași zi, în care se scoate în relief importanța României, alt mic reprezentant al presei ungurești ne face pe noi, valahii țării ungurești, năprasnici daco-romaniști, cari nu ne mulțumim numai cu Ardealul până la Tisa, ci ne vom extinde până la Budapesta.

E și natural așa. România trebuie lăudată, forța ei armată trebuie scoasă în relief, nu trebuie uitate nici cele șapte trecători printre Carpați — iar valahii de aici trebuie denunțați ca astfel școala lui Apponyi să și poată împlini misiunea, pe care i-o impun împrejurările.

Nime nu le-a dat de lucru guvernanților noștri atâta cât le-am dat noi. Și le vom mai da. Doară de aceea îi susținem, ca să le dăm de furcă și le dăm de furcă ca să-i susținem. Suntem așadară cineva.

Dar va veni vremea, să nu i mai susținem pe marii autocrați. Și atunci vom fi mai mult, decât cineva.

Situația politică.

Alegerea dela Beiuș. — Descurajarea kossuthiștilor. — Pentru dl Buteanu. Supilo despre conflictul croato-maghiar.

Alegerea dela Beiuș.

In sfârșit știm și termenul alegerii dela Beiuș. Viceșpanul Miskolczy va propune comisiunii centrale ca termenul alegerii să fie fixat pe ziua de 26 August.

Președintele alegerii va fi Wallner Ödön, notarul comitatului.

Descurajarea kossuthiștilor.

Din Budapesta ni-se comunică următoarele:

În partidul kossuthist domnesc păreri foarte pesimiste privitoare la mandatul dela Beiuș. Deși candidatul oficial al partidului va fi Saluzsinszky, pe care-l susține Kossuth cu orice preț ca pe omul său agreat, totuși sunt mulți alți competitori la mandatul acesta. Ei se mănâncă toți între ei din pricina lui, căci nici unul nu vrea să renunțe la pretinsul său »drept«.

Multă vreme va trece încă până când candidatul partidului se va stabili în mod definitiv, deși candidatura lui Saluzsinszky este ca și sigură. Toți accentuiază că ar putea să ducă lupta împotriva partidului național românesc cu mai mulți sorți de izbândă decât jidanul acesta. Este extraordinar de caracteristic că nici guvernul nu mai îndrăznește să puie, ca mai de mult, candidați niște oameni cari nu cunosc limba datineleși firea poporului și timpul candidaților, absolut străini de popor cari să nu aibă altceva decât bani și sprijinul administrației, a trecut.

Mișcarea atât de vie a partidului nostru și mai ales atențiunea cu care presa noastră urmărește evenimentele dela Beiuș a pus pe toți pe grije și ei văd cum șansele partidului kossuthist scad tot mai mult. Mulți zic că Beiușul este încă unul din cercurile cari vor fi pierdute probabil pentru totdeauna pentru partidele și candidații unguri.

Pentru dl Buteanu.

În »Lupta« de azi dl Ioan Buteanu, fost director al liceului românesc, publică unele rectificări privitoare la corespondența noastră despre întâmplările dela Beiuș și Stâna-de-vale. După d-sa »întreaga această primire nu a avut decât un caracter de bună cuviință socială.« D-sa mai spune că Glatz ar fi fost primit la palatul episcopesc conform unei vechi datini din trecut. La banchetul despre care am raportat noi nu ar fi existat decât 11 persoane, iar de înfrățirea română-maghiară nici vorbă.

Corespondentul nostru de sigur nu va fi aștat la acest banchet ori ce a fost, dar este sigur și încă dl Buteanu nu tăgăduiește, că Glatz ar fi fost primit la palaturile episcopicești atât la Beiuș cât și la Stâna-de-vale, și că acolo s'au rostit discursuri. În aceste scurte discursuri însă s'a vorbit fără îndoială și de o înfrățire româno-maghiară. Dovada cea mai eclatantă este că ele au fost pe urmă publicate textual în »Nagyvárad«. Pentru dl Buteanu sau P. S. Sa nu au desmînșit acele discursuri câtă vreme au apărut în ziarul unguresc și pentru ce le desmînșă cele discursuri îndată ce apar în »Tribuna«? Pentru că

le conveneau laudele primite dela presa ungurească și fiindcă critica noastră le-a fost neplăcută.

Cum? Aceaș știre este adevărată, pe câtă vreme își este favorabilă, și este neadevărată îndată ce trece printr'o prismă nefavorabilă?

Noi nu am făcut altceva decât să resfrângem impresia tuturor românilor de bine din Bihor, care nu poate fi decât de indignare și reprobare față de atitudinea P. S. Sale către un dușman al eparchioșilor săi pe timp de război electoral. Ne bucurăm că în aprecierea faptului acestuia ne unim cu contrații dela Budapesta, cari încă nu pot decât să desaprobe pe cei vinovați. Și în definitiv, este natural să măsurăm cu altă măsură decât un fost deputat liberal, ori cât ar fi el de altcum un om cinstit și onorabil în viața particulară...

Supilo despre conflictul croato-maghiar.

În »Novi List« deputatul Supilo continuă seria de articole.

Grație rezoluției din Fiume poporul croat s'a trezit. Grație ei azi în loc de mameluci în cameră sunt aleșii poporului și mulțumită ei azi s'a făcut ciocnirea dintre croați și unguri producând o stare mai bună decât domnea în trecut. Guvernul austriac se ocupă azi mai mult cu Dalmația ca oricând.

Fără conflictul croato-maghiar, nimeni nu i-ar fi trecut prin minte că Croația are dreptul de a se rosi în compromisul austro-ungar. Cei cari au făcut rezoluția dela Fiume n'au avut iluzia că-și vor putea realiza fără multă luptă ideile și scopurile, cari nu tind decât la egalitatea și neatărnare regatului cu regatul unguresc. Au făcut politica asta ca Croația să nu mai fie de aici încolo sluga nimănui, ci să dicteze ea singură asupra intereselor ei.

Mișcarea culturală.

Adunarea Asociației aradane.

Adunarea generală a Asociației aradane, care va avea loc mâne, Duminecă, la orele 11 a. m. în Casa națională promite a fi bine cercetată din partea publicului din localitate și din comitat.

Turneul Z. Bârsan.

Publicăm mai jos programa turneului iubitelui nostru artist Bârsan pentru mai departe:

Hateg: Duminecă, Luni 11, 12 Aug. n.
Oravița: Sâmbătă, Duminecă, Luni, 17, 18, 19 Aug. n.

Bozovicu: Joi 22 Aug. n.
Arad: Sâmbătă, Duminecă 24, 25 Aug. n.
Dobra: Luni 26 Aug. n.
Lipova: Mercuri 28 Aug. n.
Blaj: Sâmbătă, 31 Aug. n. și Duminecă, Luni, 1 și 2 Sept. n.

Sighișoara: Sâmbătă 7 Sept. n.
Medias: Duminecă 8 Sept. n.
Deva: Mercuri 11 Sept. n.
Brad: Sâmbătă 14 Sept. n.
Abrud: Duminecă, Luni 15, 16 Sept. n.
Bistrița: Sâmbătă în 21 Sept. n.
Dela Bistrița dl Bârsan va trece la Sibiu, Brașov și mai târziu în Bucovina.

Dupăcum suntem informați pân'acum Bârsan a fost primit pretutindeni în mod demn de laudă. Indemnăm publicul românesc de prin orașele, în cari va da reprezentării, să dea artistului național tot sprijinul, să-l primească așa cum merită bărbatul, care luptă pentru arta, cultura românească!

Înainte de de-
jun, dacă beai
un jumătate de
poc al de apă
amară o o o

Igmándi alui **Schmidthauer**,
stomacul neregulat îl aduce în
ordine în decurs de 2-3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gălbănare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comande se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mag

bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se confunde cu altă apă amară.

Casablanca...

— Buletin exterior. —

Cuirasatul francez »Galilée« a bombardat cartierul marocan al oraşului Casablanca. Dacă acest bombardament ar fi avut loc înainte de tratatul dela Algeciras, el ar fi produs complicaţii europene: atunci un războiu germano-francez ar fi fost inevitabil. Marocul era pe atunci punctul periculos, în care se întâlneau fâţiş interesele Franţei şi Germaniei. Dacă atunci ar fi răsunat tunetul bombelor în Maroc, el ar fi fost urmat de zăngănitul armelor în Europa.

Înţelegerea dela Algeciras a dat Franţei drepturi, de a se amesteca, chiar cu putere armată, în afacerile interne ale Marocului, dacă interesele europenilor ar fi periclitate. Măcelul dela Casablanca, în care a fost omorâţi din partea indigenilor opt europeni, a oferit Franţei această ocazie. Trupe franceze au debarcat; ele au fost primite cu salve de foc de indigenii calibi, acest popor fanatic, care a declarat »războiul sfânt« împotriva tuturor străinilor, dar mai ales a francezilor. Atunci vaporul de războiu francez a început bombardarea. Şase sute de indigeni au căzut zdrobiţi de ghiulele, cartierul marocan a fost prefăcut în ruine. Şi nici una dintre marile puteri nu a avut nimic de obiectat. Nota guvernului francez, în care îşi motivează procedura, a fost luată la cunoştinţă. Germania, odinioară jaluză până în ultimul grad, priveşte acum liniştită triumful francezilor... Toate acestea denotă, că Europa s'a împăcat cu ideea, că Franţa e chemată a face ordine în Maroc; şi poate şi mai mult!

Franţa urmează o ținută energică. Cuirasatele ei bombardează acum oraşele marocane unul după altul. În Casablanca se dau lupte regulate între trupele franceze şi insurgenţi. Nu se mai poate nega, că răzcoala se întinde mereu, că ia proporţii mari în tot imperiul. Europenii fug, luându-şi avuţii, la consulate, cari sunt sub scutul armatei franceze, sau pe cuirasate. În portul din Casablanca stau şase vapoare de războiu franceze. Franţa singură e acum apărătoarea intereselor tuturor europenilor în Maroc, armata şi vapoarele ei de războiu sunt scutul, pe care îl caută acum toţi albi ameninţaţi cu moarte din partea calibilor fanatizaţi. Şi acest rol al ei l-au recunoscut şi marile puteri; mai mult: ele nu împiedecă nici chiar o acţiune militară mai întinsă în Maroc, acţiune, care va să zică mai mult decât o simplă pacificare. Despre operaţiile acestea de proporţii mai mari au fost în-cunoştinţate şi marile puteri din partea guvernului francez, — mai întâiu împăratul Wilhelm II al Germaniei! El, care cu doi ani înainte mersese în persoană la Maroc, ca să pună stavilă influenţei franceze, acum aprobă nota Franţei.

Nimeni nu i-se împotrivesc Franţei în chestia marocană; ea are mână liberă. Dar dacă guvernul francez va fi în stare să-şi păstreze cumpătul, încât evenimentele războinice, a căror început a fost făcut într'un mod aşa energic prin bombardarea Casablancei, să nu aibă un mers fatal, — ne va arăta viitorul apropiat. *Mir. R.*

Moartea celui mai mare român, Nicolae Grigorescu.

Una din cele mai mari şi mai curate glorii ale patriei şi neamului, un mare erou modest al artei, un uriaş lucrător, un intim al naturii cu care vorbia de-adreptul fără învăţător şi tălmăciu, un sfler românesc de o energie şi lumină genială, a dispărut. Pot jubila elevii diplomaţi ai celebrităţilor apusene, dichisiţii şi decadenţii, profesorii, tehnicianii, diletanţii şi teoreticianii picturii: marele Grigorescu nu mai este. Şi-ţi pare în împrejurări de acestea caşi cum o mână pizmaşă s'ar repezi asupra mantiei de glorie şi onoare a ţării tale şi-ar smulge, pentru a nu-l mai da niciodată înapoi, unul din cele mai curate mărgăritare ce-o împodobeau.

Ce frumos bătrân cu ochii de o strălucire minunată de străbătător diamant negru! Ce aristocratică distincţie, ca de prinţ, de rege, în această faţă de fiu din popor, care nu era măcar boier şi care începuse ca zugrav de icoane! Ce siguranţă în mişcări, parc'ar fi fost un tânăr! Ce cumpănire a cuvintelor, luate totdeauna într'ales! Ce bunătate şi simplitate desăvârşită în tonul blând al glasului său care nu se va mai auzi! Ce bucurie în a face bucuria, ce regală munificenţă în a răspândi darul minunilor ce-i răsăriau dela sine sub mâna magică! Ce însuşiri rare strănse din mila lui Dumnezeu în acelaş suflet mare de simplu genial.

Va veni o vreme când se vor scrie volume despre fapta lui, care a coprins jumătate de veac, din anii săi de încercare ca meşter, de rătăcire în Apus în căutarea tehnicii nouă până la zenitul de siguranţă şi măiestrie, de armonioasă perfecţie a artei sale, până la seninătatea de idilă a bătrâneţii harnice care pe încetul jertfeşte contururile, formele, topeşte tot mai mult natura în albastrul visului, parc'ar fi coborât tot mai mult cer asupra pământului, până ce el însuşi, marele singuratec, de mult fără nici o legătură cu oamenii s'a deslipit de pe acesta pentru a se pierde în lumina bună a aceluia, pe care era mândria sa s'o descoperi, s'o urmărească, s'o redea.

Se va spune însă ori când ceza ce se spunea ieri cu mândrie, azi cu durere peste mândria aceasta naţională. Se va spune că prin voia unor puteri mai mari decât noi s'a dat în el acestei ţări, acestui neam întreg omul care să le înţeleagă în toată adâncimea şi nevinovăţia, în toată frumuseţea şi simplitatea, în toată castitatea şi poezia lor. El a ajuns astfel cel mai mare poet prin colorii al Românimii adevărate, al vieţii ţărăneşti, al idilei păstoreşti milenare. Raza ce-i căzuse pe fruntea înaltă inspirându-l pe vieaţă, raza aceea i-a luminat până în ultima clipă de lucru, i-a luminat cu aureola de ideal pe cei mulţi, săraci şi nevinovaţi ai acestei naţii, cu cari, toţi s'a simţit una şi al căror măreţ înălţător prin artă a fost.

Nu e nevoie să-ţi dorim, bătrâne ca ţărâna să-ţi fie uşoară. Cui altuia i-ar putea fi mai dulce decât ţie, care ai fost prietenul cel mai călduros al acestei ţărâne, cu toate florile ei, cu toată podoaba ei, cu toată vieaţa ce s'a desfăşurat pe dânsa; pe cine l-ar putea ea învăli mai cu iubire, pe cine l-ar cuprinde mai larg în braţe de mamă, pe cine l-ar feri mai cu îngrijire de tot zvonul şi vâlmăşagul zădarnic al celor ce aleargă deasupra, pentru binele şi triumful micii lui fiinţe?

Pe malul înflorit al Prahovei, în faţa zărilor largi, sub cerul curat al verii, care a fost bucuria ta, în revărsarea de lumină a soarelui, care îţi sărută veşnic pânzele, dormi, poete alb, dar fără bătrâneţă, dormi, muncitor neodihnit, dar fără oboselă. Nu-ţi trebuie fier şi bronz, lux şi mândrie, lucruri ale oamenilor, tu care te afli împreună cu zeii câmpului şi pădurii, tu care te-ai dus cu sufletul între geniile idilei româneşti. Crucea însă, să fie, crucea datinei pe movilă, şi numele tău singur pe dânsa face cât toate strălucirile gloriilor false la olaltă.

În sufletele noastre ai lăsat însă o icoană, pe care nimeni nu ne-o poate lua înapoi, şi ea va fi o parte scumpă din comoara pe care n'o arătam nimănui, dar din care hrănim zilnic munca noastră pentru scopuri cari au fost şi ale tale, pentru ideile cu gândul la care ţi-s'au închis pleoapele asupra dumnezeştii lumini a ochilor veşnic tineri!

(»Neamul Românesc«).

N. Iorga.

Din străinătate.

Franţa în Maroc.

Ostilităţile continuă. În Maroc trupele franceze sunt întâmpinate ostil din partea indigenilor. Răscoala se întinde în tot imperiul. În Casablanca situaţia armatei franceze e critică, fiindcă nu se ştie, dacă cele câteva mii de soldaţi francezi sunt în stare a învinge mulţimea indigenilor, sporită prin afluenţă din provincie. Muniţia bastimentelor de războiu e pe scăzute. Trupele franceze vor trebui să se poarte vitejeşte, ca să poată apăra oraşul împotriva năvălirii cabililor.

Amănunte din Casablanca. Partea cea mai mare a oraşului e în ruine. Nu se poate descrie efectul îngrozitor al bombardamentului, care a durat mai multe ore neîntrerupt. Zeci de cadavre zac în stradă şi împrăştie un miros îngrozitor, care, din cauza căldurii insuportabile, poate deveni fatal. Circulaţia e aproape definitiv întreruptă, nici de-ale mâncării nu se mai vând. Mai multe magazii de cereale sunt în flăcări. Birourile băncii de stat sunt devastate, casele cu bani sparte. Mai grozav a fost dărâmat şi devastat cartierul evreiesc. Moşeele arabe de lângă consulatul francez au fost făcute praf, fiindcă marocanii insurgenţi împuşcau de acolo, din ferestrii, asupra consulatului.

Luptele la Casablanca. Un vapor sosit în Tanger aduce ştirea, că francezii continuă a bombardă oraşul Casablanca. Cabilii s'au adunat în număr mare şi sunt primejdioşi chiar pentru trupele franceze, cari sunt în minoritate, fiind în număr de numai 2000. Perderile indigenilor se evaluează la 700. Cadavrele se ard. Firele telegrafice sunt tăiate. Fiindcă francezii nu dispun de forţe militare suficiente, devastările marocanilor în interiorul oraşului nu au putut fi împiedecate. Din 5 August durează această situaţie: hărţelile şi bombardamentul nu se mai sfârşesc. Se aşteaptă cu mare nerăbdare sosirea vaporului de războiu »Condé« cu trupe franceze în număr de 2000.

Ieri o mulţime mai mare de indigeni s'a adunat în jurul oraşului. Trupe franceze de infanterie s'au ciocnit deja cu cavaleria marocană. Generalul Drude, comandantul suprem al trupelor franceze, raportează că *atacul indigenilor a fost respins cu succes.*

Situaţia în celelalte oraşe. Şi în celelalte oraşe marocane, afară de Casablanca, situaţia e foarte critică. Pretutindeni indigenii sunt ostili europenilor, mai ales francezilor. În fiecare port mai însemnat, în care locuiesc şi europeni, concurează bastimentele de războiu franceze. În oraşele Mazagan şi Mogador francezii sunt ameninţaţi de trupe indigene fanatizate. Dealtfel ştirea despre bombardarea Mazagan-ului nu se confirmă. Agenţiei »Reuter« i-se comunică diu Mogador, că în zilele acestea triburile Aituyusa şi Aildjemal au atacat portul dela cap Yuby. Mai mulţi soldaţi ai garnizoanei au fost omorâţi. Indigenii au luat muniţia şi proviziile. Chiar şi guvernorul a fost silit să se refugieze într'o barcă pe insula Mulaimen. (Capul Juby e situat faţă în faţă cu insulele canare.)

Rusia.

Atentat contra unchiului ţarului. Contra marelui-duce Nicolae Nicolaevici teroristii au comis un atentat, care însă nu a succes. Atentatorii au pus o petardă pe şinele, pe cari trebuia să treacă trenul marelui-duce. Înaintea trenului de curte a trecut însă întâiu un alt tren, gol. Bomba a explodat înainte de timp, unchiul ţarului a scăpat.

Colera. În mai multe districte din Rusia s'a ivit colera. Sunt mai mulţi bolnavi; e deja şi un caz de moarte.

De lângă cetatea lui Gelu.

»Economul« din Cluj și »Vatra«. — Grădina lui Petran. — O droaie de oficiali. — Dr. Vaida excomunicat dela »Economul«. — Despărțământul Cluj al »Astrei«. — Oferte marinimoase. —

Fiecare econom se bucură dacă își are vatra sa. Numai »Economul« din Cluj e supărat rău pe »Vatra« și năcazului său mereu li dă expresiune vădită. — Nu e destul că a oprit, prin circular tipărit, pe preoți, învățători și bărbaii săi de încredere să nu fie informatori și la »Vatra« iar pe cei ce stau în legătură cu »Vatra« li pedepsesc nedându-le nimica din suma de 1500 cor. pusă în buget pentru informatorii institutului, ei mai comit și nesocotința, de insultă formal pe sărmanii oameni cari rătăcesc pe la ei cumva cu scrisori adresate la »Vatra«.

Așa a pățit un cinstit credincios din Mănăstur. Preotul s'a subscris la scrisoarea ce i-a dat-o: informator la »Vatra«, — și ducând scrisoarea la »Economul« puțin că nu l-au îmblătit pentru această cutezanță. Sărmanul om nu știa ce e cauza și altcum auzind căm greu, nu-i pricepea pe acești oameni »curați« pentruce și-au ieșit din sările.

Dând de »Vatra« și după ce a văzut ce deosebire este între tratarea de acolo și cea dela »Economul« a exclamat: »Doamne multumescu-ți că am scăpat sănătos dintre sălbatici«. Prin astfel de tratare numai lor își strică.

Este cunoscut, că fie iertatul Ioan Petran, de origine de aici din Gelu, și-a testat toată averea destul de frumoasă Asociațiunii. De averea aceasta se ține și o grădină frumoasă de 3 jugăre, ce se află în Cluj. În casele din grădina aceasta s'a făcut, de bună seamă cu consimțământul comitetului Asociațiunii cuartir pentru vre-o 10—12 tineri români lipsiți de mijloace. Lucru foarte frumos. Sumedenie de oficiali însă, cari se lungesc prin aceste cuartire și prin grădină nu se cam țin de estetica morală. Căci aici se află caii și calesele directorului despărțământului, ca și cum ar fi a ministrului de domenii. Aici euaritul directorului mesei studenților, apoi al prefectului, subprefectului, inspectorului grădinii, îngrijitorului etc. și toți aceștia sunt capelanii lui Dăianu, rudeniile lui Frâncu și canceliștii lui Porușiu. Toți în serviciul acelor bărbai providențiali, ce compun troița română mântuioarea neamului românesc cu declarațiunea din »A Nap«. Și fiindcă tinerimea română lipsită, numai așa se poate ajutata cu cuartire și vipt la masa studenților, dacă se va susține și mai departe dinastia aceasta în fruntea afacerilor, s'a îngrijit ca adunarea despărțământului »Astrei« să se țină în ăst-an în Dermir, (abandonând Feneșul-săsesc. loc acomodat pentru excursiune dela Cluj), comuna natală a iuriconsultului Poruș, nu cumva să poată strica ceva dr. Vaida, căci se zvonește că are să vină la adunarea ce va fi în 18 st. n. l. c.

Conducătorii s'au îngrijit să se publice în »Ellenzék« Nr. 180 că direcțiunea institutului »Economul« a șters dintre membrii săi pe »nepatriotul« (hazafiatlan) Vaida și a ales pe dr. Coriolan Papp — lucru ce de altcum s'a întâmplat în 1906 când s'a retras de bunăvoie dl dr. Vaida. Că numai acum se publică acest lucru în »Ellenzék« este o formulă legală de a lui Frâncu, dupăcum ar zice dl Podoabă.

Se poate să le succedă multe cu formule de acestea, dar cauzele noastre tot așa vor rămânea și pe mai departe, căci inimile curate stau la o parte și vor sta și dela Dermir, unde va fi adunarea despărțământului.

Subscrisul cu această ocaziune mă ofer a plăti abonamentul pe un an la »Răvașul« dacă dl Dăianu va publica protocolul adunării generale a fondului școlai de fetițe ce se va înființa la Cluj și 10 exemplare dacă va convoca adunarea generală a numitului fond, a casinei și a bisericei în fruntea căreia stau și adunările aceste vor aproba faptele D-sale și socotelile nesocotite acum de 5 ani.

În fine mă oblig cu contract a învăț gratuit un an de zile roata dela tipografia dlui P. Bariș din Cluj dacă d-sa va dovedi cum a devenit vi-

rist al comitatului Cluj și peste tot că cele descoperite în »Elöre« prin dl Podoabă sunt numai invențiuni și nu fapte adevărate, la cari d lor își astupă urechile și stau tăcuți ascultând să treacă viforul, peste care tot nu vor trece teafări.

Călătorul.

S O C I A L E.

Să cetim românește!

În cetire găsești o comoară veșnică. Cetirea-ți dă învățături, îți ridică simțul. A cetii mereu e a te cultiva mereu. Adâncit în cetire, sorbind par'că slova hârtiilor prăvoase ale cronicarilor noștri vezi o vieață apusă, vieața străbunilor noștri, faptele lor, cari trebuie să ne dea tărie și să ne umple cu mândrie. În cărți e păstrată vieața, gândirea, firea strămoșilor, în cărți e comoara trecutului...

Literile moarte zugrăvesc cu culori vii vieața, ce pulsează energic în orașele de milioane ale țărilor străine, departe de noi. Ele ne conduc în vremuri apuse, ne plimbă pe aripele fantaziei departe, departe, în viitorul plin de lupte, și ne aduc în urmă iarăș înapoi, la căminul nostru. Tot ce gândim, luptele și victoriile geniului întregii omenimi le găsim acum — tipărite. Cetirea ne oferă comori spirituale, cari nu așteaptă decât să ni-le însușim. Și sunt comori de cea mai mare valoare pentru un om intelectual: ele îi întind fructul muncii, străduinței omenești de veacuri!

Mijlocul cel mai ieftin, fără storfări, cel mai plăcut de a-ți câștiga o cultură sufletească e: a cetii mult. Noi, românii, avem — neapărat — nevoie de multă cultură încă. Și, dacă voim să rămânem români, noi, românii din țara ungurească avem nevoie de cultură națională, singura armă neîndoișoasă în lupta contra potopului, care ne amenință.

Nu ne dăm însă seama de însemnătatea culturale naționale. Societății noastre îi place încă a-și schimonosi limba, a-și falsifica simțul supt înrăurire străină. În loc să ne apărăm cu teamă jaluză cultura noastră, așa mică și strimță, cum o avem, limba noastră, așa nedesvoltată, cum o socotim, noi dibuim în întunerecul unei culturi hibride, nici naționale, nici cosmopolite. Societatea noastră e prea tinăra pentru o cultură universală, dar e destul de tare deja pentru a purta făclia culturalei românești!

Am arătat că lectura e un mijloc ușor pentru răspândirea culturalei. Acum, când am zis: purtați făclia culturalei românești! trebuie să zic: *cetiți românește!*

Știu sigur, că în societatea noastră se cetește cu mult mai puțin, decât s'ar cădea, iar românește — se citește foarte puțin. Mulți au prejudeciul, că în românește nu se găsesc cărți bune, că ziarele românești sunt slabe, cultura noastră nu oferă unui om intelectual destul. Aceștia sunt cei orbi și încăpăținați.

Alții nu citesc românește, fiindcă s'au obișnuit de mici copii a cetii, a gândi chiar în altă limbă. Băiatul român, care opt ani de zile urmează un liceu străin, unguresc sau german, va cetii, în cele mai multe cazuri, mai bucuros ungurește sau nemțește: un efect dezastruos al culturalei din școală, străină, o dovadă clară: ce nevoie am avea de licee românești. Aceștia, ajungând într'o societate românească, nu știu nici să vorbească bine limba lor; de scris nici nu mai vorbesc. Și e natural, că nici literatura, cultura noastră nu i poate atrage, fiindcă nu o pricep, li-a rămas străină! Nu odată ei trebuie să se supună unei adevărate cure de romanizare: în limbă, obiceiuri, gând și chiar — sentiment. Și atunci e greu de a-i mai câștiga culturalei naționale, căci veninul străinului și a făcut efectul. Eu nu le mai zic români. Românul să fie român în limbă, simț și gândire!

Iată un mod de a învăța pe copii, cari urmează școli străine, românește: să li-se dea cărți românești de cetit. Copilul să crească în spirit românesc, cărțile românești, pe cari le citește să-i desvolte de curând iubirea limbei materne, pe lângă care celelalte limbi să-i pară sunete barbare, urite! De mic copil iubindu-și limba oricine e par'că mai mult scutit de a îndrăgi străinul; — căci limba dăruiește și sentimentul, în ea-i as-

cunsă firea, modul de cugetare, de simțire al unui popor.

Dar înșine trebuie să cetim mai mult românește, decât până acum. Avem o literatură frumoasă și bogată. Un Eminescu, Vlăduț, Coșbuc ar ocupa un loc demn chiar în literatura unui popor mai mare, decât suntem noi. Și societatea noastră nu-i cetește!... Avem o literatură tinăra, curat românească, izvorită din popor, puternică în sentiment național. Și aceasta ar trebui mult mai mult cultivată. Unde mai pun ziarele românești, cari încă tot nu sunt în destul cetite!

Trebuie să cetim mai mult, cu mult mai mult românește!

Mir. R.

Revista ziarelor.

»Magyar Estilap« micul ziar, care aduce cele mai recente știri budapestane la Arad, în numărul său de ieri se pune și glumește în primul articol. Vorbind de adunarea națională a valahilor, care — precum afirmă — se va ține la primăvară în Sibiu, scrie:

»...dacă până acuma careva n'ar fi știut cumva, trebuie să învețe înșfârșit, că valahii actualmente au două țări. Una este pe țărmul Mării negre și al deltei Dunărei, iar alta între Carpați și între alvia Tisei. Capitala unei Valahii este Bucureștiul, iar a celeilalte este în Sibiu. Bine înțeles numai deocamdată este Sibiuul, căci ușor se poate, că valahii în adunarea lor națională din anul viitor își extind țara și între Tisa și Dunăre și de atunci începând capitala Valahiei a doua va fi Budapesta. Acest lucru e preferabil chiar și numai de dragul eufoniei. O metropolă valahă va fi Bucureștiul, iar alta Budapesta«.

Ei, ce să-i faci? Si non e vero, e ben trovato!

Cităm din articolul prim al ziarului »Magyarország« de azi următoarele:

»Nu există în lume uzurarul acela nemilos, care să nu-i dea prelungire de termin de plată datornicului său. Bine și face, în propriul interes, pentrucă știe, că datornicul plătește mai ușor, dacă-i dă timp mai mult. Numai statul și oficiul de dare al capitalei nu cunoaște prelungire de termin. Lui îi trebuie îndată banii, ca și când statul n'ar putea trăi nici o clipă fără coroanele datornicului său nenorocit și ajuns în năcaz. Iar în bănci zac banii statului cu milioanele, cu o dobândă ridicol de mică«.

»În general unul din cele mai principale secrete ale cărmuirii înțelepte este, ca neajunsul ivit să se delătore îndată. La noi toate acestea se fac cu mare înconjur. Cele mai multe reforme urgente se pierd în marea studiilor, anchetelor, lucrărilor codificaționale sistematice«.

Ca bunăoară: reforma lezei electorale.

»Az Ujság« scrie despre guvernorul orașului Fiume:

»Guvernorul dela Fiume a dispărut. Nu știu unde este, nu știu încărău umblă, nu știu ce face. Și din asta se nasc năcazuri. În guvernare e mare încurcătura. Nime nu se îngrijește de nimic. Când a fost acolo flota, nu a primit-o nime. Din asta s'a născut mânie. Flota japoneză nici n'a mers în orașul fără stăpân. Din asta urmează pagube. E atât de mare năcazul, când nu știu, că pe unde umblă guvernorul. Numai cât și când este acasă, se ivesc năcazuri. Pactează cu italienii și prin aceasta îi supără pe croații. Cochetează apoi cu croații și-i ațăță pe italienii. De maghiari nici nu se interesează, și astfel îi infuriază. Găsește numai dușmani când caută preteni. Pe scurt, dacă vrei să definezi, că ce-i guvernatura de Fiume, trebuie să spui: guvernatura de Fiume e o astfel de instituțiune, care și dacă există e rău, și e rău și dacă nu există.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 August n. 1907.

— **Sărbările din Băsești.** Venerabilul președinte al partidului național român, dl George Pop de Băsești, și-a sărbătorit precum anunțasem și noi a 72-a aniversare a nașterii.

La sărbătoare, care a avut loc Duminică trecută la castelul Băsești de lângă Selagiu au luat parte pe lângă fruntașii români de ai noștri, în frunte cu deputații români din camera ungară, preotul dr. Lucaciu și și următorii fruntași din România, fiind invitați de dl Pop de Băsești: d-nii N. Filipescu, G. G. Cantacuzino, M. G. Cantacuzino, N. Butculescu și Guran, cari au plecat cu automobilul. Sărbătoria s'a început cu un serviciu divin, după care a urmat un mare banchet popular la care au luat parte peste 3000 de țărani. Au fost coruri țărănești și călușeri. Sărbătoria s'a sfârșit cu un bal, care a ținut până dimineața. Toată lumea era îmbrăcată în costume naționale, cu treicolorul românesc. Sărbătoria a fost supravegheată de 50 jendarmi.

— **Ofițeri austro-ungari la regele Carol.** Luni, 23 Iulie v., la orele 8 dimineața, a sosit la Sinaia Ex. Sa dl general de cavalerie von Gaudernak, comandantul corpului 12 de armată austro-ungar, spre a saluta pe M. S. Regele. Excelența Sa era însoțit de d-nii general de divizie Schoedler și Schreiber, generali de brigadă Vajda, Kerpstich și baron Gayer, șeful de stat-major al corpului 12 de armată, colonel baron de Horsetzky și colonelul Reiner, comandantul regimentului de husari din Brașov.

Ex. Sa dl general de Gaudernak a fost întâmpinat la gară de adjutantul de serviciu, care l-a condus împreună cu ceilalți ofițeri în trăsurile Curței la Castel, unde a fost găzduit.

Dl general von Gaudernak a fost primit în audiență de către M. S. Regele la orele 12 jum., iar la ora 1 p. m. a avut loc un dejun la Castel, la care au luat parte AA. LL. RR. Principele și Prințesa României, Principele Carol, Prințesa Elisabeta, ofițerii străini, atașatul militar austro-ungar lt. colonel Roswadowsky și Curtea Regală și Prințiară.

La orele 5 p. m., ofițerii austro-ungari împreună cu Majestatea Sa și AA. LL. Regale, însoțite de Curți, au luat ceaiul la Cuibul Prințesei, iar în urmă după o mică preambulă prin pădure s'a reîntors la Castel, de unde Excelența Sa dl general von Gaudernak și ofițerii străini și-au luat rămas bun de la Majestatea Sa și Altețele Lor Regale, urmând ca la orele 8 seara să părăsească Sinaia, întorcându-se la Brașov.

— **Ministrul președinte sârb Pasici,** care e acum în Marienbad în vilegiatură, va avea încurând o întrevedere politică cu ministrul afacerilor externe austro-ungar, *Aehrenthal*.

— **Principele Ferdinand** a fost numit din partea împăratului și regelui Francisc Iosif I posesor al regimentului 11 de husari. Numirea a fost deja publicată în ziarul oficial.

— **Regele Siamului la împăratul Wilhelm.** Ieri după-amiaza regele de Siam a sosit, cu suita lui, în Berlin. Împăratul Wilhelm l-a întâmpinat în gară. Cei doi domnitori au mers de la gară cu automobilul la Wilhelmshöhe.

— **Regele Eduard VII în Ischl.** Am amintit deja, că regele Eduard VII al Angliei va avea o întrevedere cu monarhul Austro-Ungariei în Ischl. Francisc Iosif va merge în calea regelui Eduard până la Gmunden. Trenul imperial austriac va părăsi în 15 l. c., Joi, Ischl și va sosi cu 5 minute mai înainte de sosirea trenului regal englez. După primul salut ambii monarhi vor continua drumul la Ischl împreună. Programul festivităților dela curte, cari vor avea loc, e deja stabilit. Se vor da prânzuri de gală, reprezentații de operă, se vor face plimbări cu automobilul, se vor, aranja focuri bengalice, corso de flori etc.

Governorul orașului Fiume, contele Nako după ce a cheltuit anul trecut numai cu instalarea sa 100 mii cor., când să înceapă să guverneze, a observat, că nu e tocmai ușor lucrul acesta. N'a putut scoate la suprafață interesele maghiare față cu italienii și cu croații. În cele din urmă s'a urât de această petrecanie și a plecat fără multă ceremonie. Tot așa a plecat și guvernorul substituit Gál Tibor și orașul maritim al Ungariei a rămas fără de veste neguvernă. Mai deunăzi, când a ancorat în port flota austro-ungară n'a avut cine lua dispoziții pentru primirea ei festivă. Nako a cerut deja să fie demisionat. E mai bună viața la Lovrin și la Sânt-Miclăuș decât în nesuferitul acela de oraș dela mare.

La Careii-mari va fi candidat de către partidul kossuthist fiul răposatului conte Károlyi, Mihaiu.

— **Cine au fost manifestanții dela Dobrișin.** Mulți își aduc, desigur, încă aminte că la Dobrișin s'a aranjat, sub »absolutismul« *lui Kristóffy o »manifestație«* națională în contra fișpanului Kovács, care a fost bătut într'un mod barbar. Următoarea întâmplare ne arată, cine au fost patrioții, cari au aranjat demonstrația:

Lângă casarma de husari »Wilhelm« *s'a găsit un cadavru mutilat într'un mod oribil. O mână a mortului era tăiată, capul spart atârna numai prin câteva bucăți de carne de trup. Poliția a constatat că victima e un biet ciobănaș român, care adusese la târg o turmă de oi. Seara a beut cu rotarul Kerekes Sándor, care se distinse în manifestația contra omului lui Kristóffy, Kovács. Kerekes a omorât noaptea pe românașul încrezător și i-a luat cele 2000 de coroane și toate hârtiile. Ticălosul ucigaș a fost prins.*

Iată elementele, cari au aranjat »manifestațiile naționale«*!..*

— **Flota japoneză în marea adriatică.** Se vestise nu de mult, că mai multe vapoare japoneze vor veni în Fiume. Acum se scrie, că flota japoneză va ancora numai în Triest, iar nu și în Fiume. — Știrea, că în fabrica de torpiloare din Fiume se vor construi mai multe torpiloare pe seama guvernului japonez, nu e încă adevărată.

— **Linia de telegraf Budapesta — Constantinopol.** Intre Budapesta și Constantinopol s'a înființat un fir special de telegraf, care va fi predat încurând comunicației publice.

— **Emblema austriacă,** sau cum îi zic un-gurii »pajura cu două capete«, e mereu prigonică în Ungaria. Acum se anunță un nou caz de acesta: pajura austriacă de pe biserica reformată din Felsőör a fost îndepărtat spre marea bucurie a patrioților de acolo...

— **Iubileul unei reuniuni de meseriași.** Reuniunea meseriașilor din Seliște a serbat existența sa de 25 ani de-a înființare. A fost o serbare aceasta cum la noi românii cam rar se găsește.

În dimineața zilei toți membrii reuniunii în frunte cu președintele Dr. N. Comșa au luat parte la serviciul divin, unde după finirea litur-giei a urmat parastas întru amintirea membrilor răposați, după aceea sfințirea steagului. Serviciul bisericesc a fost săvârșit de dl dr. I. Stroia protopopul localului cu asistența preoților din loc. Răspunsurile le a dat corul reuniunii de cântări din loc, iar la parastas corul învățătorilor din cerc.

După serviciul divin a urmat matineu în sala festivă a școlii. A fost foarte bine cercetat, fiind de față chiar și militari, ce pe aceasta vreme sunt aci la manevre. Cu aceasta ocazie președintele arată trecutul și peripețiile acestei reuniuni, arată scopul pentru care s'a creat și încheie cu dorința ca societatea să sprijinească această reuniune pe viitor cu aceeași dragoste ce și până acum i-a arătat-o. A urmat apoi predarea steagului. Nașa Sylvia I. Comșa substituită prin mama ei Maria P. Comșa bate primul cui în steagul procurat pe cheltueile dânelor și-l predă reuniunii cu dorința să fie cu cinst și sfințenie păstrat. Prin acest marinos cadou familia Comșa de nou și-a arătat nobilul suflet ce-l are pentru binele public din comună. Momentul a fost foarte pătrunzător. Reuniunea de cântări a executat piesa »Pe-al nostru steag« *acompaniată de orchestra pompi-erilor, ce abia de câteva luni s'a înființat aci. (Steagul a costat peste 400 cor.)*

A urmat banchetul, la care au luat parte peste 80 persoane. S'au ținut toaste, ca de obicei, s'a preamărit meseria română și s'a mulțumit Reuniunilor de meserii din Sibiu, Orăștie, Sebeș și Poiana, reprezentate la sărbătorile jubilar, pentru cinstea dată reuniunii din Săliște participând și ele. După banchet a fost apoi petrecere populară la Neted, care de asemenea a fost bine cercetată.

În felul descris au decurs sărbătorile reuniunii meseriașilor din loc, iar succesul obținut cu aceasta ocazie e nouă îmbărbătare pentru viitor. *Octil.*

— **Furtuni în comitatul Aradului.** În Sebiș a fost ieri noapte o furtună grozavă. Puterea furtunii a fost așa elementară, încât rupea arbori și descoperia casele. A căzut și grindină, care a durat zece minute și a făcut multă pagubă mai ales în vii. Pe un teritor de 30 jugăre s'au prăpădit 20—25 la sută din recoltă.

— **Țarul și mamă-sa.** Ziarul »Truth« *scrie că între țar și mamă-sa s'au iscat niște neplăceri, fiindcă aceasta privește cu ochi răi pe marele duce Nicolaievici, care are mare trecere la curtea țarului. Nicolaievici îl încunjură pe țar cu profeți și preoți fanatici. Tarevna mamă voiește să înlăture pe acești fanatici dela curte, pentru ce țarul e supărat rău pe mamă-sa.*

— **Crima dela Dános.** În chestia crimei dela Dános, deși s'au făcut cercetări întinse și se crede că s'au găsit adevărații făptuitori, cercetările urmează înainte, la fața locului.

— **Advocatul Hau** a fost judecat la moarte, pentru că și-ar fi omorât soacra, ca astfel să moștenească. Hau profesa advocatura în America, și ca bărbat inteligent câștiga multe parale. Și apărătorul său la pertractare a sulevat, că Hau într'un singur proces ar fi câștigat cele 70 mii marce, cât ar fi iost să moștenească dela soacră-sa. Toate indiciile însă lasau să se creadă că pe d-na Molitor a ucis-o ginerele ei. Fiind acuzat cu această crimă Hau, nevasta lui s'a sinucis în desperare, fără a fi afirmat însă în scrisoarea lăsată, că bărbatul său ar fi ucigașul!

Interesant a fost, că Hau n'a dat nici o lămurire în fața tribunalului, el a spus, că ce se va dovedi în contra sa, va recunoaște. Iar curtea cu jurați din Karlsruhe l'a judecat la moarte, fără a fi putut dovedi, că el este ucigașul.

Apărătorul a anunțat recurs. Iar acum vin știri, că pe d-na Molitor ar fi omorât-o însăși fiica sa, Alga. Cercetarea decurge în direcția aceasta.

Hau, care este închis, e cât se poate de liniștit. Când l-a vizitat mai în urmă apărătorul său a zis:

— **Domnule avocat,** a sta opt luni închis pentru un rendez-vous nesucces din Baden-Baden, e neplăcut, dar asta zău e nițel cam mult.

Cazul lui Hau a preocupat mult presa și lumea juridică. Sentința de moarte s'a adus în săptămânile trecute.

— **Misterioasa crimă din Monte-Carlo.** Despre crima romantică din Monte-Carlo, amintită în numărul nostru de ieri, se mai dau ulterior următoarele amănunte și se scriu următoarele noi desvăluiri ale poliției: Svedeza, a cărei cadavru a fost găsit în geamantanul părechei engleze Goold în Marsilia, era cunoscută de ani de zile în Monte-Carlo, căci petrecea acolo lunile de iarnă și primăvară. Se știa, că Emma William, așa e numele victimei, era foarte bogată; ea se purta elegant, era cochetă și — după cum mărturisește părechea Goold — ducea o viață ușuratică.

Despre englezul Barker, ucigașul Emmei, care a fost arestat în Monte-Carlo se scrie, că e de 24 de ani și a fost iubitul Emmei William sau Liway — cum se mai numea victima. Barker a strâpuns cu un cuțit pe fosta lui iubită acuzând-o că l-a înșelat. Intestinele le-a aruncat Barker în closet, ca să nu se descompună corpul așa repede și să nu tradeze pe făptuitori prin mirosul răspândit. D-na Goold mărturisește mai departe, că ea însăși a tăiat corpul Emmei în bucățele cu un cuțit, deoarece mari și ferăstrău. Poliția e convinsă, deși părechea Goold zice, că numai a ajutat la ascunderea cadavrului, dar nu a luat parte la oribilul omor, că și Gooldeștii sunt implicați în crimă. O împrejurare suspectă e, afară de fasionările lor, cari se contrazic și că s'au găsit la Gooldeștii multe bijuterii cu monograme diferite, cari par furate. Părechea criminală va fi predată justiției din Monte-Carlo. Cercetările continuă.

— **Catastrofa acceleratului Berlin-Thorn.** Iată ce se scrie despre catastrofa aceasta, despre care am amintit într'un număr trecut. Comunicația pe linie e întreruptă și acum, deoarece reparația se face cu greu. Cadavrul prințului rusesc Debotov a fost transportat la rudeniile acestuia din Berlin. La locul catastrofei a sosit și contele Kayserling cu soția sa pentru a transporta acasă pe cei doi fii ai lor, căzuți jertfă. Împăratul Wilhelm a cerut raport detaliat despre catastrofă, iar împărăteasa s'a interesat de starea răniților.

— **Încă o nenorocire de tren.** În Germania s'au întâmplat acum, una după alta două nenorociri de tren. Am scris despre catastrofa dela Tremessen (în Posen), căreia i au căzut victime 13 persoane, toate mutilate și zdrobite îngrozitor. Acum se anunță din Hannover (Germania-de Nord) că explodând cazonul unei locomotive de tren accelerat, un agent de comerț a fost rupt în bucățele. Capul a fost rupt de trup. S'au găsit bucăți de carne în depărtare de 60 metri.

— **În contra ministrului de războiu rus,** generalul Rödiger, s'a comis un atentat, pe când mergea cu automobilul spre casarma regimentului de gardă Preobrasensky. Atentatul n'a succes.

— **Falsificatori de bani prinși.** La târgul din Prejmer, lângă Brașov, a fost prinsă o bandă de falsificatori de bani, care mai bine de un an manipula în jurul Brașovului cu parale falsificate.

— **O aventură cu automobilul.** În New-York a fost în ameaza mare răpădită o fată. Agnes Mac Mullen o frumoasă fată, milionară, mergea singură pe Broad-Way. Deodată se opri lângă ea un automobil, din care săriră patru bărbați la ea. Necunoscuții puseră, cu sila, fata în automobil, și, înainte de a putea sări trecătorii într'ajutor, automobilul zbură cu o iuțea grozavă pe aici-încolo. Și până acuma nici nu s'a dat de urma cavalerilor cu automobilul.

— **Moartea unui turist în munții Tatra.** Studentul de filozofie Wachter suferă ieri în societatea amicilor lui Horn și Serényi o stâncă pieziste a munților Tatra. La reîntoarcere funia de turist, de care era atârnat Wachter, s'a rupt și nenorocitul tinăr a căzut dela o înălțime mare și a murit imediat.

— **Expediția lui Wellmann la polul nord.** Balonul cu care Wellmann vrea să călătorească la polul nordic are o lungime de 55 metri, la mijloc grosimea e de 16 metri, iar gondola care atârna sub el e lungă de 35 metri. Are un motor cu putere de 100 cai. Wellmann va mai duce cu sine alimente pentru timp mai îndelungat și 4000 litre benzină, 6 câni și o sanie. Umplerea cu aer a balonului s'a început deja. În zilele acestea Wellmann și cei 3 soți se pregătesc cu zor, ca cel puțin în 20—25 l. c. să se poată urca în aer. Mulți sunt de credința că și expediția aceasta va rămânea fără rezultat, deoarece Wellmann n'a făcut probe cu balonul său. Totul e deci problematic.

— **Fischer Mór,** unul dintre membrii tineri ai societății comerciale din Arad și-a deschis prăvălie de articole de porțelan, pe care o recomandăm în atențiunea publicului nostru.

— **Recomandăm în atențiunea publicului nostru** cafeneaua »Motor« alui Lukács Fülöp László, Arad, Boros Béni-tér (casa Wanicsek). Fiecare cafegiu, tinăr simpatie se nizește ca să câștige sprijinul oaspeților.

— **Teatru electric.** Pe strada Boczkó, peste drum de »Boul roșu« a sosit teatrul electric alui Winkler. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la Paris în anul 1900 a fost distins cu Grand Prix. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În Ungaria aici se poate vedea pentru prima oară.

Programa din 10 și 11 August, Sâmbătă și Duminică: 1. Nebunia pirotului (pătrunzător). 2. Războiul copiilor (humoristic). 3. Răzburarea lui Mephisto (fantazie). 4. Acuși fug după pâne (humoristic). 5. Vânător de femei (humoristic). 6. Inima la luptă cu mintea (pătrunzător). 7. Călătorul vrăjit (humoristic). 8. Sermana mamă (dramă). 9. Jertfa beției, din viață, în 12 vederi.

Afară de chipurile acestea din program se vor arăta și alte chipuri, cari asemenea sunt foarte reușite. — Atragem atențiunea publicului la acest Cinematograf excelent.

Cu toată căldura cea mare teatrul nostru e răcoros și plăcut.

Deși acuma sunt căldurile mari teatrul nostru totuși este răcoros și plăcut.

Tablouri curate fără oscilare. — Cele mai noi fotografii ale Europei.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

Solicită cu părtinire on. public cu distinsă stimă
Winkler Lambert, proprietar.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— Aduc la cunoștință, mult on. public, că am deschis birtul „888”. Bucătărie foarte gustoasă, burgheză maghiară. *Vinuri curate proprii. Bere de curte dela prima societate maghiara pe acții, pentru bere. Un păhar 16 fileri, păhar mare 24 fileri.* Rugând părtinirea mult on. public, rămână cu stimă **Répassy Pál.**

— În Arad, strada Forray în palatul contelui Nádasdy, orologierul și juvrașul Zinner Vilmos vinde tot felul de oroloaze și juvaericeale.

— Au sosit bijuteriile de moda cea mai răspândită. Mare asortiment de tacâmuri de argint. Oroloaze de buzunare de aur, argint și oțal. Un departament separat se găsesc abricajuni de argint china de prima calitate. Gallert S. és fia, Arad, Piața Andrassy nr. 22.

Ultime informațiuni.

Alegerea dela Beiuș.

Primum prin telefon următoarele știri din Beiuș: Aflu că vice-spanul Miskolczy va propune comitetului central următoarele privilegii la alegerea dela Beiuș:

Ziua alegerii va fi 26 l. c. Președintele primei comisiuni de votare va fi Wallner Ödön, iar la cea de-a doua Györy Géza. Notarii comisiunilor vor fi Györy István și Szikszay Károly, notarul din Târcaia. Vice-președinții comisiunilor de votare vor fi Schwimmer Márton și preotul reformat Bottyán Pál, iar locțiitorii de notari vor fi Rózsa Gyula și Bachmann Adolf notarii din Pocola.

Partidul kossuthist din Beiuș are nerușinarea de-a publică un apel către alegători. Nu ne adresăm ca românii, zice, numai alegătorilor de o limbă, ci tuturor alegătorilor fără deosebire de naționalitate. (Da, fiindcă știți că sunteți prea puțini pentru a izbuti!) Apelul amintește apoi adunarea dela 14 Aprilie când târcăianii au împrăștiat adunarea de protestare dela Beiuș. Apelul are aierul de-a cere scuze pentru brutalitățile de atunci. Dar românii nu vor uita niciodată această ticăloșie. Nici un român nu va fi atât de prost ca să se lase păcălit sau ademenit de vorbe șirete ale kossuthiștilor cari în definitiv nu vreau decât să-și păstreze domnia lor atât de primejduită prin trezirea românilor, chiar și pe prețul vărsării de sânge românesc!

Senzaționala crimă dela Monte-Carlo.

Despre cercetările asupra crimei din Monte-Carlo, care a făcut mare senzație la Riviera, se telegrafează din Paris, că făptuitorii sunt părechea Gool. Butker, tinărul despre care au presionat, că el e ucigașul, e numai o figură fictivă. Gool-deștii au și recunoscut, că ei sunt adevărații făptuitori.

Ruperea relațiilor între Bolivia și Vatican.

Intre Bolivia și Vatican au fost rupte relațiile diplomatice.

Bandă grecească prinsă.

Ziarele turcești anunță, că în apropierea muntelui Athos a fost prinsă după o luptă scurtă o bandă grecească. La ea s'au găsit munițiuni, proviziuni și multă materie explozivă.

BIBLIOGRAFIE.

»Cantorul bisericesc« opul diui G. Bujigan învățător în Deliblat (Temes m.) încurând va ieși de sub tipar. Din acest op s'au scos până acuma 21 coale de tipar. Opul atât ca cuprins, cât și ca aranjare, e neîntrecut în literatura bisericească — la noi. Abonamente se mai primesc până la finea lui August, când opul va apărea complet.

Prețul opului broșat: 8 cor.; legat în pânză — bogat aurit 10 cor.; legătură luxoasă — în piele, 14 cor.

Economie.

Curs de vierit și vinărit se va deschide în Budapesta. Cursul va ținea un an și se va începe în Noemvrie. Vor fi primiți cei ce au absolvat cu succes bun o academie agricolă. În mod excepțional și în cazuri deosebit motivate se vor primi cu stipendii de stat, întregi sau de jumătate, și alți concurenți săraci cu atestate foarte bune. Stipendiul întreg pe lună este cor. 100, stipendiul de jumătate este cor. 50. Cererile se vor adresa dlui ministru al agriculturii pe calea academiei agricole, unde petentul și-a câștigat absolutorul, cel mult până la 15 August. Deslușiri mai amănunțite se pot cere dela direcțiile numitelor academii.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 9 Aug. 1907

INCHEEREA la 11 ORE:

Grâu pe Oct. 1907 (50 kg.)	11.48—11.49
Secară pe Oct. 1907	8.95—8.96
Ovăs pe Mai	8.20—8.21
Cucuruz pe Iulie 1907	6.67—6.68

INCHEEREA la 5 ORE:

Grâu pe Octomb. 1907	11.53—11.54
Secară pe Oct. 1907	8.—95 8.96
Ovăs pe Mai	8.21—8.22
Cucuruz pe Iulie 1907	6.66—6.67

Poșta Administrației.

Simeon Rus, Dés. Am primit 12 cor. ca abonament până 1 Ianuarie 1908.

G. C. B.-Szt.-Marton. De aici foaia merge regulat.

Daniil Bucur, Lámkerék. Am primit 8 cor. în abonament. Mai ai 4 cor. de plătit pe 1907.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor-proprietar George Nichin.

Primesc

spre măcinare în moara mea de apă în cantitate mai mică sau mai mare grâu, orz, ovăs, cucuruz pentru măcinat după dorință: alb sau făină cu tărițe, sau cu sdrobi, — atât pentru necesitate proprie cât și pentru vândut.

Zárai Denđl Iulia,

negustorie de făină.

(Lázár Vilmos-u., casa Brunhuber).

Loc deschis.

Mai fac și matrață de sârmă de oțel. Corespondență în limba maghiară, engleză, franceză și germană.

Inchiriere de hotel și ospătărie

Incunoștiințez onoratul public din loc și jur că am închiriat

hotelul și ospătăria

„PROKOPECZ“

de lângă gară,

pe care o conduc mai departe. Deoarece năzuința mea e ca onorații mei oaspeți să fie totdeauna mulțumiți, cer sprijinul și părinerea tuturor.

Horváth Sándor
hotelier și ospătar.

Au sosit obiecte de ocaziune!

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.
Arad, în piața Szabadság nrul 20.

(Strada Farray, palatul contelui Nádasdy.)

Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de ocaziune.

Pălărilile cele mai moderne, cămeși, gulere, mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze.

Mare fărâg de ocaziune!

Prețuri ieftine! Serviciu prompt!
Comande din provincie se efectuează la moment.

Skudler-ter nr. 5.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS

prăvălie de haine pentru domni, băieți și copii

HOFMANN

franco

La comandă de 6 boreane le trimite porto

La cei ce să angajează să vândă să dau pro-

centa mare.

Un borean cu eschita cum trebuie folosită,

în decurs de opt zile, fără dăruire.

care depărează bătaia cu rădăcină cu tot

neîntrecut în timpul prezent,

Crema pentru bătaia

neîntrecut în timpul prezent,

neîntrecut în timpul prezent,

neîntrecut în timpul prezent,

neîntrecut în timpul prezent,

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!

Crema de față Regina

care pentru însușirea neîntrecută de frumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

Crema Regina curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. **Un borcanel 1 cor. 40 fil.**

Pudra Regina se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele de pân' acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă. **O șcutulă 1 cor. 40 fil.**

Sapunul crema Regina e sapunul cel mai bun de toaletă pentru înfrumșetarea feței. **O bucată 70 fil.**

De vândut în laboratorul chemical a lui

Temesváry József, apotecar
SZEGED, Petöfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király utca.

GUMMI!

Fabricațiune de specialitate ade vărăță franceză și americană în ambalajiu original.

Recomandată de medicii!
Siguritate necondiționată!
Prețul în valoarea de coroane duzina cu 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Noutate de origine americană până acum neîntrecută!
„Silk Finish Nevertcar“

Tinde siguranță completă în urma întinderii și fineței extraordinare. — Prețul 10—12 cor.

Douts-americans duzina cu 6, 8, 10 cor Preservativ feminine „Pessarium oclusivum“, după profesorul Mensinga la ordin medical. Prețul dela 3—5. cor.

Adevărate spongii franceze de siguranță preservativă. Prețul: duzina 6—12 cor.

Nou! Auto vaginal spray: cel mai sigur și mai confortabil preservativ feminin de specialitate. Nu te mi de declarațiuni recunoscătoare! Prețul 15 cor.

Feritivă! Nu vă lăsați a fi influențați prin marfă mai ieftină, pentru că scopului corăspund în adevăr numai preservativele originale americane!!!

Brăul „Diana“ legătoare pentru period. Legătoare pentru pântec duric, sau contra durerilor de stomac. (Servitiu femenin.)

Ciorapi de gumi, contra lărgiri vinelor, umflăturii picioarelor, precum și la picioarele copiilor. Tot felul de recuzite igienice trebuincioase la îngrijirea și comoditatea bolnavilor. Pe lângă prețuri originale de fabrică.

— Cel mai nou catalog se trimite gratis în plic închis și în mod secret.

Se capătă la fabrica de legătoare medicale din

Keleti J. Budapest, IV, Koronaherceg-u. 17—18

Cei ce se provoacă la anunțul acesta capătă 20% rabat.

Se nu mai suferă nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz).

E singura mângâiere pentru cei ce suferă de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélcseh îmi scrie următoarele:

Spiritul de ghiată l'am primit cu mulțumire; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere de cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce suferă.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul **Spirit de ghiată** a întrecut D-Tale — toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stăimă

Kékellő Josif László, paroch.

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz)

cu întoarcerea postei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de ghiată.

A tkár Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțumită, prin cari e laudat **spiritul de ghiată.**

Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă se numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

Să ne ferim de imitațiuni.

„MUREȘANUL“ institut de credit și economii, societate pe acții în M. Radna.

Publicațiune.

Pe baza autorizării primite dela adunarea generală extraordinară a institutului nostru ținută la 4 August n. prin aceasta aducem la cunoștința On. noștri acționari, că capitalul societar al institutului nostru să dublică, adică să urcă dela 80,000— cor. la 160,000 cor. prin emiterea alor 400 acții noauă.

Conform dispozițiunii §-ului 7 din statutele institutului domnii acționari până la 1 Octomvre n. a. c. »au drept de preferință la semnarea acțiilor emisiunii noauă, în prețul lor nominal (200— cor.) și în proporțiunea acțiilor ce le posed, scrise pe numele lor«.

Acțiunile neoptate de către acționarii institutului până la terminul de 1 Oct. n. le vinde direcțiunea din mână liberă și cu prețul, pe care-l va fixa la timpul său.

Prețul acțiilor noauă se va plăti în 10 rate de către 10% (20 cor. per acție) cu începere dela 1 Oct. a. c. astfel:

1. La 1 Oct. 1907 cor. 20.— plus 10 cor. spese de fiecare acțiune.
2. » 1 Ianuarie 1908 cor. 20—
3. » 1 Aprilie 1908 « 20—
4. » 1 Iulie 1908 « 20—
5. » 1 Oct. 1908 » 20—
6. » 1 Ianuarie 1909 » 20—
7. » 1 Aprilie 1909 » 20—
8. » 1 Iulie 1909 » 20—
9. » 1 Oct. 1909 » 20—
10. » 1 Dec. 1909 » 20—

Acționarii primesc după sumele vărsate 5%, plătesc însă după ratele restante 6%.

Deodată cu declarațiunea de optare domnii acționari vor avea să prezinte la institut acțiunile vechi pentru ștampilare.

Acționarii, cari nu participă la subscriere până la terminul de 1 Oct. a. c. își pierd necondiționat dreptul de prioritate și favorul garantat lor în statute: de a avea acțiunile noauă în prețul lor nominal.

La plățirea ratei prime institutul va libera pentru acționari tite provizori în cari să vor induce apoi toate plățirile făcute.

Acțiunile noauă participă la dividenda anului 1910, iar proprietarii lor intră în toate drepturile statutare, cari le compet pe baza acestor acții dela 1 Ianuarie 1910.

DIRECȚIUNEA.

Schimbare de locuință.

Incunoștințez onoratul public, că mi-am stramutat locuința

in strada Tököly nr. 5.

Consultare dela { $\frac{1}{2}$ 8— $\frac{1}{2}$ 9 oare a. m.
2— 3 oare p. m.

Dr. Hecht,
medic cercual.

4950/1907 tkv. sz.

Póthirdetmény.

A bjenői kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhirrét teszi, hogy Grada Pável ternovai lakos végrehajtható-nak, Farkas Dotyicza Kocsuba Gavrilláné végrehajthatást szenvedett elleni 213 kor. 10 fil. s jár. iránti végrehajthatási ügyében 3690/907. szám alatt kihoesátott árverési hirdetményben a ternovai 322. sz. tjkben A+L. 1—7. sor) 922—924) 1392., 1523., 2185., 2526. (2835—2836), 3274 hejzi sz. a. foglalt ingatlanoknak Farkas Dotyicza Kocsuba Gavrillánét illető $\frac{5}{16}$ -od része 628 korona kikiáltási árban Ternova községhezához

1907. évi augusztus 27. napjának d. e.
10 órájakor

kitűzött árverés az 1881: LX. tc. 157. §-a alapján a „Victoria“ takaré- és hitelintézet végrehajtható érdekében is ennek 600 korona tőke, a tőke után 1906. évi február hó 24-től járó 8% rendes, 8% késedelmi kamata, 71 korona eddigi és ezuttal 10 koronában meghatározott költség követelése kielégítése végett megtartatni fog.

Borosjenőn, a kir. járásbiróság mint telekvi hatósággal, 1907 július 30-án.

Székely s. k.,
kir. albró.

In Arad, str. Boros Béni 6

s'a deschis

magazinul

produselor de zidărie ale întreprinzătorilor zidari din Arad.

In magazin se află totdeauna pe lângă prețurile moderate: var, țiment, țigle, hârtie de cătran și alte materii de zidit.

Cancelaria de planuri și întreprindere.

Prima aradană fabrică de țigle de cement crestate
a lui
rétháti Kövér és Társa
Cancelaria: ARAD, Kiss-utca 6.

Recomandă marele cantități de
ȚIGLE DE CEMENT CRESTATE
cari față de orice altfel de țigle sunt pentru acoperiși
cele mai bune și mai ieftine
afară de aceasta la punerea leăturilor după-ce să cere
o distansă de 39 cm. față cu altfel de țigle se ajunge
la un câștig de 40%.

● Mulțimea epistoalelor de recunoștință la dorință să arată în original. ●

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că în locuința mea din strada Bercsenyi, nr. 8 Arad efectuesc tot felul de

planuri de zidărie

pe lângă prețurile cele mai reduse.

Insemnez că în urma praxei mele continue de 32 ani, mă nizuiesc ca în totdeauna să câștig îndestulirea onoratului public doritor de a zidi. Nu sunt membrul nici unei societăți și tot felul de zidărie o efectuesc cât mai curând.

Cerând sprijinirea, sunt cu profundă stimă:

Horváth József, măestru zidar.

Banca Națională a României.

Detentorii acțiunilor Băncii Naționale a României sunt înștiințați, că cu începere dela 1 Aug. 1907, vor primi de fiecare acțiune un acout de 50 lei din dividendul cuvenit pe anul 1907.

Direcțiunea.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării V. Consist. Nr. 4208/907, această se scrie licitațiune minuendă pentru edificarea școlii a doua confes. rom. din Zarand (comit. Arad), cu termen pe ziua de 6/19 August a. c. (în sărbătoarea Schimbarea la față a Domnului) la orele 2 p. m., în sfânta biserică. Prețul de exclamare 13661 cor. 98 fil. Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de exclamare.

Intreprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant, în care va avea mai multă încredere.

Planul, precum și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

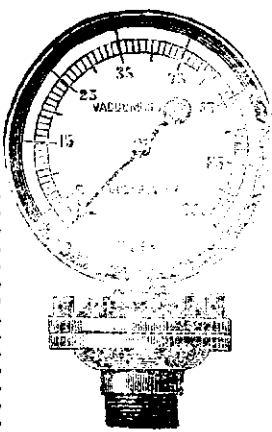
Contractul încheiat pentru intreprinzători va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea Ven. Consistor.

Zarand, la 22 Iulie 1907.

Comitetul parohial.

Pártos Fiverek

mechanic de cumpene și măsuri atmosferice
BUDAPEST, VII., Barcsay-u. 6.

Gătește măsuri atmosferice în deosebite chipuri și construcții pentru apă: area de aburi de apă, măsurătoare pneumatice (pneumometre), hidro- și pirometre. Măsuri elastice, invelatoare, termometre

Primesc reparaturi cu garanția de un an. Comandele din provincie le efectuează punctual și prompt. Ceasornicele de controlă le repară cu garanția de 3 ani.

Prețuri curente gratis și franco.

Cel mai mare galonier de mobile și podoabe femeiești din țară.

Özv. Barcza Györgyné

prăvălie de tapeturi pentru mobile și căruțe

SZEGED.

Fabrică de firețuri de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, firețuri de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre.

Industria Națională

Să sprijinim industria Națională!

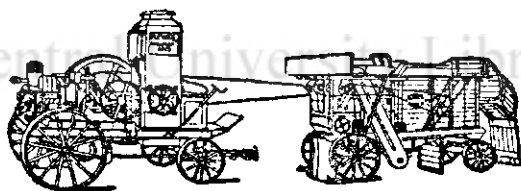
Serviciu repede, prompt și ieftin!

Numai adevăratele

motoare și locomobile, PLEWA'

au cea mai ieftină și mai sigură putere de muncă pentru scopuri economice și de moară. Durata ei e calculată cât viața unui om. Consumțiunea pe oră 2—3 fleri oleu necultivat, benzin sau gaz.

Catalog și preliminar gratuit. — Condițiuni, solvire foarte avantajoase.

Adresa: Dénes B. motorspecialista
Budapest, V., Lipót-körut nr. 15.

Vă rog să știți cu băgare de samă la adresă și s'o păstrați.

Mare atelier mechanic de reparaturi.

Varga József

instalator electric concesionat de autorități
Szeged, Deák Ferenc-utca.

Primește livrarea și instalarea ieftină și expertă pe lângă prețuri moderate și garanția

orice lucrări din specialitatea mecanică-electrică,

a tot felul de lumini electrice, de transmisiuni, sonerii de casă, telefoane,

parafulgere kinematografe și reflectoare.

Deposit mare: de lămpi multiplicat cu lumină brillantă sistemul GANZ, lămp candescente și de lustere electrice.

Intreprindere de instalări de motoare electrice.

Prăvălie nouă! Fischer Mór Prăvălie nouă!
ARAD
Piața Andrassy 20.
(Palatul Fischer Éliz.)

Magazin bogat asortat de cele mai bune

articole de porțelan

sticlă,

LĂMPI

RAME,

argintărie-china și alpacca

obiecte de lux și tacâmuri.

Jucării de copii. Păpuși.

TRUSOURI DE MIRESE.

Cel mai bun isvor pentru obiecte de ocașe și cadouri.

Rame din cele mai frumoase, se pregătesc repede și punctual.

Serviciu prompt și cu atenție!

Înștiințare!

Am onoare a aduce la cunoștința onorabilului public consumator, cumcă

măcelăria mea

din Str. Florian am mutat-o de prezent în Str. Aulich Lajos Nr. 16.

recomand totodată tot felul de preparate din carne proaspătă de porc și rog pe on. public să mă partinească.

Cu distinsă stimă:

George Simandan
măcelar.

Vânzare de VIN în mare și mic, producțiune proprie,

din podgoria Șiriei.

Vin nou alb, litera	—	cor. 52 fl.
Vin vechiu alb	—	" 64 "
Rizling alb	—	" 80 "
Schiller (roșu)	—	" 56 "
Vin roșu vechiu	1	" — "
Rachiu de drojdie, fabricat propriu, rafinat și rachiu de prune	1	" 60 "
Pelin sârbesc, veritabil	1	" 20 "

Se poate căpăta la

Quirini Sándor,

Arad, Aulich Lajos-utca 7 e.

Toți aceia

cari vor să aibă o

bicicletă

cu picioare trainice de mână sau cu motor să se adreseze cu încredere la

Gartner Samu

mare fabricant de mașini de cusut și biciclete

Arad, strada Weitzer János,
(Palatul Minorților).

unde se află biciclete de toate felurile cu prețul cel mai moderat. Reparațiunile se fac punctual. — Mașini de cusut se află în magazin permanent. Condițiuni favorabile pentru plată în rate.

Pentru bărbați și femei

În caz de curgere acută și cronică medicamentul cel mai sigur este

capsulele Sanid

Guera adevărit deja. O cutie (100 bucăți) costă 6 cor., alăturându-se și o broșură privitoare la folosire. Cu mandat poștal!

Pentru slăbire și impotență, singurul medicament sigur sunt capsulele de putere ale lui dr. TIMKÓ. O sticlă 10 cor. Trimite

Farmacia „Magyar Király“

Budapest, V., Marokkói-utca 2. Tr.

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta „ȘCOALA“ de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor expedez gratuit

VARGA PÁL

fabricant de cimbalmă și de muzice

MAKÓ (casa proprie).

Dacă vrei să cumperi ghete bune și țititoare

de lângă prețuri ieftine
să te adresezi la pantofarul

Czernóczy Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregătite de el însuși.

Comandă după măsură se face prompt și ieftin.

Atenție!

Bucurie în fiecare casă,

unde se folosește apărătorul de stomach patentat „Takáts“ fiind că acolo nu este boală, impedind acest apărător nu numai bolile provenite din răceala stomacului, ci oprește momentan și sgârziurile de stomach, diarea, ș. a. efectul îi este momentan, omoară boala de stomach în germen.

Mai ales vara este indispensabil pentru ori și cine nu numai pentru cei cu boală de stomach fiindcă ne încălzim adesea, noaptea ne răcorim curând și cu ocazia băilor răceala stomacului e așa des și sgârziurile provin așa des încât acest apărător este indispensabil în fiecare casă.

Să și-o comande dar toți cei cărora le e scumpă sănătatea, fiind recunoscut și de medici și o adevărește și multe scrisori de mulțumită.

Pentru bărbați sau femei nr. I., care este potrivit pentru cei mai mulți 3 cor. nr. II., pentru cei cu statura foarte înaltă 4 cor. Pe lângă trimiterea banilor și 40 fil. porto, sau cu rambursă expediază inventatorul:

Adresa: Takáts Dániel, Nagyvárad, Sorompó-utca nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința m. v. public că în strada Petőfi numărul 4, în loc, am deschis un

Atelier de instalare de cizmea, cae corăspunde cerințelor moderne, unde mă însărcinez cu construire de canalizare, instalare de cizmea, instalare de odaie de baie, de closete engleze, de prompt, încălzire cu apă, instalare de gaz, de gaz-benoid și acitelin, de pregătire de instrumente de stropit și mă însărcinez cu repararea specială a acestora.

O experiență de 20 de ani, pe care o am, mă destulă garantează în privința acestora stimaților mei clienți, ca lucrarea întreprinsă să fie terminată în mod specialist, punctual și ireproșabil pe lângă prețurile cele mai moderate.

De aceea rog părtinirea m. on. public.

Cu deosebită stimă:

Mókos Márton,

măestru instalator, Petőfi utca No. 4.

I-au însărcinarea a ține în bună stare lucrările făcute de mine.

Rugăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbătești folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de gheață, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licinție luată, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maia este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Arpád-tér nr. 5 în colț (în casa bisericii izraelite)

După eorință merg și acasă și în provincie chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima IULIU HERZFELD.

Nu trebuie să comandați din Budapesta.

LIPP DEZSŐ

intreprindere de točilărie ♦ GYŐR ♦ strada Kazinczy nr. 18.

Mare magazin de briciuri englezești de cea mai bună calitate, briceaguri de Sollingen, foarfece, pentru cusut, croșetat, unghie, croit, păr și barbă. Mașini pentru tunsul părului și bărbii. Mașini automate de ras cu siguranță etc.

Primesc točilăria și ascuțirea tuturor obiectelor de mai sus pe lângă prețuri ieftine.

Pentru un nou brici garanță de un an!

Comandă din provincie efectuează prompt și la moment.

Canforii și medici au favoruri.

Mașini pentru stropirea viilor și arborilor

Construite de oameni specialiști distinși întrec atât în privința lucrării, precum și a durabilității orice fabricate de până acum. Nu faco risipă în materie și e ușor de mannat de către oricine.

Un stropitor foarte tare făcut cu totul din aramă, supus probei, trimitem de bucata cu preț de 45 coroane.

La comanda de odată a 10 bucăți un scăzământ de 5%.

Pentru fiecare bucată 5 ani garanță, se pot comanda exclusiv la noi fabricanții.

Pregătim orice fel de cazane de orice sistem pentru fierberea rachiiului, cu aparat de recorie după plac, sau după sistemul inventat de noi, prin care câștigăm cu 20% mai mult rachiu și mai gustos decât până acum.

La comandă trimitem căldări pentru lictare sau de orice fel.

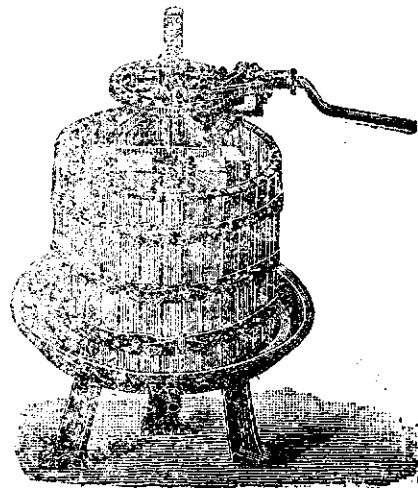
Lucrările de aramă le efectuăm lute și punctual.

La comanda ne rugăm dacă se poate a ni se trimite desemnări și măsuri.

Szjjártó Testvérek, arāmari

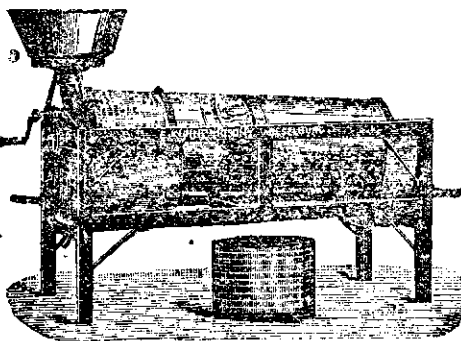
depou pentru fabricare și raparaturi de stropitoare în Kecskemét.

Kovács Soma și soțul, Arad

magazin de mașini de agricultură, de aranjamente diverse: speciale și pentru pivniță.

Reprezentanța singură a fabricantului KÜHNE E. din Moson.

Pompe de vin, site, mașini de vinărie, ciururi, mașini de ales neghina, pluri-

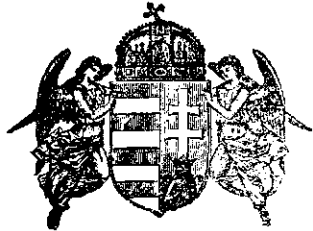
gurisistem Sack, mași de sămănat originale

Drill »Hungaria« și de »Moson«.

Recvizite de moară, unelte, țevi de gumă, fântâni.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

**TURNĂTORIA
DE CLOPOTE**

Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dînsul inventate, și premiate în mai multe rînduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adînc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ea și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

HAINE pentru copii **Albituri pentru dame!** **Blouse**

ȘORTURI!

en gros — Export — en detail.

FRANK & BERG, Versecz.

„La Fortuna“. Andrassy-ut (Casa proprie). „La Fortuna“.

Cea mai mare casă de comerț de șorturi în Ungaria de sud!

Cea mai ieftină casă de comerț!

Oferă pe lângă magazinele colosale un mare asortiment pentru aies de articole solide și bine lucrate ca:

Șorturi, Albituri de Dame, Juponi de Cloth, Luster și Flaneli.

◆ Pe lângă prețurile de fabrică ulmitor și recunoscut de moderate. ◆◆◆◆◆

Șorturi de băieți din pânză și „Coper“.

Șorturi de Batist } albe, foarte dragute cu broderii, colțuri și croșetării, o prelucrare admirabilă, foarte durabile, à 1'20--2'80.

Șorturi de Thee } setării, à 50 bani până la 1.20 cor.

Șorturi de Helveția de Batist, albe, toate pline de croșetării, o prelucrare admirabilă, foarte durabile, à 1'20--2'80.

Șorturi de dame »Reform« ! in prelucrare elegantă, foarte bună din „Coper“ foarte bun și cu culoare veritabilă. 1'80--2'80 cor

Jupon de Cloth in asortiment mare și mereu variat cu ajour și volante croșetate dela 2'80 cor. in sus.

Jachetele noastre de desupt Chloth și Șortele se bucură de o mare, durabilă popularitate în public din care cauză am fost nevoiți a mări încă odată această divizie de mărfuri.

◆◆◆◆◆ Revanzătorii primesc la dorință mostre. ◆◆◆◆◆

— Dacă nu se potrivește ceva, se poate trimite înapoi. —

Primum zilnic multe comenzi ulterioare și scrisori de recunoștință

Principiul nostru este: { Numai marfă nouă, solidă, facon eminent, material bun preț fix cu »Fortuna«.

„BIHOREANA“ institut de credit și economii în Oradea-Mare.

Aviz.

Pe baza autorizării primite dela adunarea generală ordinară, ținută la 27 Februarie 1907 în care s'a decis urcarea capitalului social al institutului dela 600,000 la 1.200,000 coroane, oferim pentru subscriere, respective pentru cumpărare acțiunile din emisiunea nouă neoptate de acționarii vechi până la termenul fixat, pe lângă condițiunile următoare:

1. Prețul unei acții din emisiunea nouă, conform valorii reale de azi constatate cu privire la fondurile de cari dispune institutul, se fixează în sumă de 240 coroane, din care 200 coroane se adaugă către capitalul social, iară restul de 40 coroane după detragerea speselor emisiunii, se adaugă la fondul de rezervă.

2. Prețul de emisiune se plătește în cinci rate treilunare astfel, că deodată cu însinuarea pentru cumpărare se plătesc dela fiecare acție câte 48 coroane, adică Patruzăci-și-opt coroane ca prima rată din prețul de emisiune, iară ratele următoare de câte 48 coroane dela acție se plătesc conform dispoziției §-lui 10 din statute tot la perioade de câte trei luni.

Fiecare acționar are însă drept să plătească mai multe rate, sau toate ratele înainte de termen.

În lipsa de plată a ratelor la termenele fixate se aplică dispozițiile §-lui 10 din statute, în sensul cărora acția neplătită se anulează și în locul aceleia se emită un nou titlu de acție, iară ratele plătite cad în favorul fondului de rezervă.

3. Acțiunile noane după plătirea tuturor ratelor vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile ce posedă acționarii vechi, dar la dividendă participă numai cu începutul dela 1 Ianuarie 1909.

Dela plătirea ratelor până în 1 Ianuarie 1909 acționarii primesc după ratele plătite 4 1/2% interese, iară după ratele restante plătesc 6% interese de întârziere.

Eliberarea acțiilor noane va urma numai după plătirea prețului întreg al aceloră, iară până atunci fiecare acționar primește un titlu provizor de acții, în care se induce plătirea tuturor ratelor din prețul de emisiune.

4. Declarațiile pentru subscrierea, respective cumpărarea acțiilor din emisiunea nouă, sunt de a se trimite subscribe în toată regula dimpreună cu prima rată de 48 coroane dela acție la adresa institutului cel mult până în 30 Septembrie 1907 st. n.

Formular pentru declarații de subscriere la cerere espedăm imediat la adresa tuturor, cari doresc să cumpere acții din emisiunea nouă a institutului nostru.

Subscrierile de acții se vor lua în conșiderare în seria precum au sosit acelea la institut prin urmare la caz, dacă s'ar subscrie mai multe acții de câte a rămas neoptate și direcțiunea va uză de dreptul său să reducă numărul acțiilor subscribe, reducerea se va face astfel că acționarii cari s'au însinuat mai timpuriu vor avea prioritate față de aceia, cari au subscribe mai târziu acții din emisiunea nouă.

Oradea-Mare, la 11 Iulie 1907.

DIRECȚIUNEA
institutului de credit și economii
„BIHOREANA“